

RELIEF

1

AUGUST 1992

16 PAGINI

20 LEI

SUPLIMENT LUNAR LITERAR-ARTISTIC ȘI DIDACTICO-ȘTIINȚIFIC

Cuvînt către cititor

Suplimentul literar-artistic și didactico-științific „RELIEF”, editat de publicația „CURIERUL ARADULUI”, nu apare dintr-o idee preconcepută. Singurul nostru program — dacă ar exista unul — constă în repolarizarea valorilor literar-artistice și didactico-științifice arădene, atât de dispersate în această perioadă postrevoluționară marcată de criza spirituală ce buversează toate relațiile umane. Nu știm în ce măsură intențiile noastre vor reuși, avînd în vedere că, prin anvergura și profunzimea sa, manifestarea cea mai vizibilă și copleșitoare a crizei spirituale este neîndoios degradarea cinică a relațiilor morale, a conștiinței etice. Debusolarea etică îi face pe mulți să nu-și mai recunoască prietenii de odinioară, să creadă că totul este permis, că propria conștiință este singurul judecător valabil al lumii, că nu se mai poate reincepe un dialog și o colaborare spirituală! Adesea conștiința narcisistă, pentru că despre ea este vorba, care se justifică pe sine însăși în toate împrejurările, își postulează supremația asupra lumii și a celorlalte conștiințe, diminuează pînă la negare rolul rațiunii și al valorilor ei în stabilirea conduitei umane. Axată pe ciocnirea dintre sine și lume, în care sinele este în mod frapant instanța supremă a existenței, conștiința narcisistă croșetează o rețea de „argumente”, pentru a se „legitima”, cum ar spune Radu Florian, ca cele referitoare la micimea și vulgaritatea celorlalți oameni, impuritatea culturală și spirituală a vieții sociale, proasta organizare și funcționare a instituțiilor democratice care nu ar stimula expansiunea talentelor. În acest context ne punem întrebarea — și e firesc să o facem — dacă cei care se erijează cu atîta zgomot în postura de judecători au autoritatea care să le confere acest drept moral? Provocarea spaimei de a fi etichetat, injurat sau calomniat într-o presă ajunsă „liberă”, dar în cea mai mare parte imorală, încurajarea isteriei sînt instrumente ale „purificării”, ale obținerii certificatului de penitență?! Dar prin astfel de procedee nimeni nu se impacă cu SINELE, propria sa ființă morală, nimeni nu se recompune, doar cinicii și măscăricii, lașii și indiferenții — adică cei care nu au nici o identitate — la care însă nu e cazul să reflectăm. Ei se situează în imoralism chiar cînd glosează despre morală, puritate culturală și elevare spirituală!

Părerile tuturor scriitorilor și artiștilor arădeni, prin dialog și inteligență, pot să se apropie, să coexiste în paginile acestui supliment.

Ne interesează istoria națională, arta și literatura arădeană, arta și cultura națională și universală, arta profesionistă, folclorul, știința și învățămîntul arădean, creația literar-artistică aparținînd tuturor generațiilor de creatori, pe care dorim să-i scoatem cît mai mult în RELIEF! Dacă vom reuși numai în parte să o facem, încercarea noastră, sîntem siguri, nu va însemna puțin lucru!

„Relief”

din sumar:

- MIHAI EMINESCU • CONSTANTIN VOLBURĂ-POIANA
- NĂSTURĂȘ • CENTENAR THEODOR AMAN • COLECȚIA
- „SEMĂNĂTORUL” • ION NIȚA NICODIN • INTERVIU CU
- POETUL VASILE IGNA • POEZII DE: MIRCEA MICU •
- ILIE MĂDUȚA • FRANCISC VINGANU • PETRE DON •
- JURNAL DE CĂLĂTORIE — JAPONIA • ZONĂ LIBERĂ
- CURTICI • SPORT •

De grăbiți ce trecem prin viață, luptându-ne cu numeroase probleme ale existenței zilnice și mai mari și mai mărețe, uităm fără să ne dăm seama de cei care, prin creația lor, ne-au oferit momente de reală satisfacție spirituală. Este și cazul lui Ioan Niță Nicodin, pictorul țaran care a trăit și muncit — cu sapa și coasa, iar mai apoi cu penele — în Brusturii Hălmașului. S-a scris și s-a vorbit mult despre el cât s-a aflat printre noi, i s-au organizat expoziții în țară și peste hotare, i s-au acordat importante premii. Și pe bună dreptate! Dar, în urmă cu aproape zece ani, baci Niță a plecat din lumea lui mirifică de la Brusturi pe drumul fără întoarcere, pe urmele Marelui Iancu, pe care, cu o pasiune nestăvilită, l-a pictat în diferite ipostaze, divinizându-l de-a dreptul.

Deci, să încercăm a ni-l reaminti pe Ioan Niță Nicodin așa cum l-am cunoscut prima oară la vernisajul unei expoziții personale la sala „Forum” din Arad: un bărbat în jur de 60 de ani, înalt și zdravăn cit un munte; are o voce puternică, de care se folosește numai când și cât trebuie, fără a fi însă un taciturn. Ba pot spune că vorba lui avea un farmec aparte, fiind presărată cu expresii vechi și ziceri înțelepte din zona Hălmașului.

După vernisaj l-am invitat la redacție să mai stăm un pic de vorbă. Nu m-a refuzat. Din una în alta, l-am întrebat pe baci Niță cum a ajuns el să picteze? Iar el mi-a răspuns direct, fără vorbe meșteșugite. „Povestea-i mai veche, am mai spus-o și altor ziaristi, că nu m-au lăsat în pace. Gărgăunii picturii mi s-au ivit mie pe la vârsta de 13 ani, când am încercat să mizgălesc ceva pe pânză și chiar pe sticlă. A fost așa ceva ca un îndemn lăuntric de moment. Au

trecut anii, între timp și uitasem de pictură pînă cînd, iaca, în 1963 m-am pomenit cu pensula în mînă. Asta s-a întimplat după o sfadă cu mîieruța — așa-i zic eu nevêstei mele — pentru niște pînză albă de care aveam trebuință la pictat”. Tace pentru cîteva momente pen-

fericit”.

Așa gîndea Ioan Niță Nicodin despre darul pictatului, indeletnicire de care s-a apucat la o vîrstă destul de înaintată. Să vedem însă — cu ajutorul unor documente tipărite — cum gîndea și ce spunea critica de specialitate.

tului, farmecul lumii lui, atât de bogată și fascinantă în multiple privințe.

Și iată acum aprecierile scriitorului și publicistului Tudor Octavian: „Adevărul despre Ioan Niță Nicodin: cel mai celebru dintre naivii români; expoziții prestigioase, opere și muzee și colecții din țară și străinătate... Îl interesează nu mai adevărul, iar creația e proba cea mai bună a dragostei lui de armonie și adevăr. În peisaje aflăm sărbătorite, colectivității, muncile țaranului de la munte, bucuria unei existențe hrănită cu sucurile cele mai curate ale pămîntului, pietrei, aerului”.

Numeroase asemenea aprecieri, opinii și consemnări s-au publicat în decursul anilor în Contemporanul, România literară, Flacăra, Tribuna etc.

Am în casă un tablou reprezentînd un încîntător peisaj de iarnă, ce mi-a fost dăruit de baci Niță cu largă inimă și sinceră bucurie. L-am ales cu ajutorul lui Mircea Micu, prezent — ca întotdeauna la vernisaj. „Luați tabloul, domnule redactor, m-a îndemnat pictorul de la Brusturi că nu se știe dacă mai pot organiza o altă expoziție. Ar fi a treisprezecea și — știți dumneavoastră — asta-i un număr buclucaș”. Mi-a spus cuvintele acestea cu zîmbetul pe buze, ca un mucalit ce era. Numai că — ironia soartei, destinul?! — spusese lui s-au adevărit, încît Ioan Niță Nicodin n-a reușit să termine cea de-a treisprezecea expoziție, fiind chemat în ... eternitate!

C. BONTA

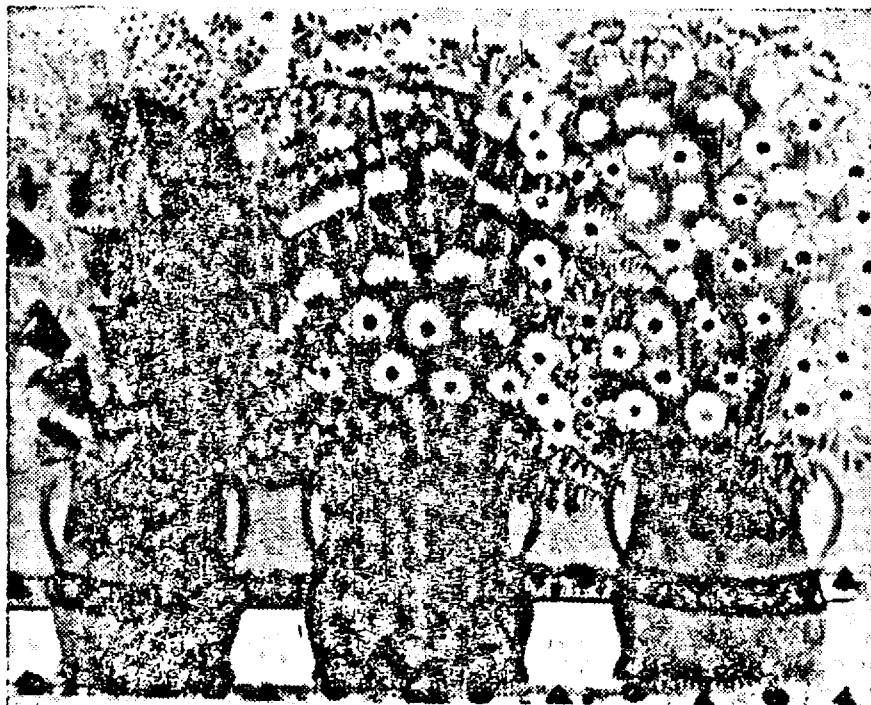
P. S. 6 august e ziua cînd (1909) s-a născut, la Brusturi, pe plaiuri arădene, pictorul încercat de har și dăruire Ioan Niță Nicodin. Să ne amintim de el cu drag, cu prețuirea ce i se cuvine!...

Rememorări

Mirifica lume a lui Ioan Niță Nicodin

tru a-și aduna gîndurile. Apoi continuă cu glas mai scăzut. „Am fost tare bolnav în urmă cu vreo 15 ani, dar mă crezi sau nu, domnule redactor — nu m-au vindecat nici doctorii și nici leacurile din farmacii; m-a vindecat pictura. Eu cînd pictez mă simt alt om, într-o lume numai a mea. Și dacă ceea ce am gîndit în mîntre îmi iese și pe pînză, atunci mă socotesc un om

„Cu procedeele lui naive, Ioan Niță Nicodin ne spune adesea mai mult decît unii artiști care își sărăcesc prin abstracții trăirea — opiniază cunoscutul critic de artă Petru Comarnescu. Nu putem trăi numai cu abstracții și e îmbucurător cînd asistăm, cu ajutorul unor pictori naivi, la farmecul nealterat al vieții. Aceasta este calitatea primordială, meritul expozan-

Ion Niță Nicodin: „Flori de cimp”

PETRE DON

Elegie

lui EUGEN PUIU

Mă-nhață lupii virstei
Pe nepătrunse căi,
Imaginea-mi se sparge
Iubito-n ochii tăi.

Mi se topesc iluzii...
Și tot ce mi-a rămas
Sînt cîteva decepții
Și-o viață de pripas.

Se face tot mai noapte...
Și tot mai des tresar...
Doar dragostea mă caută
Din ce în ce mai rar.

Tresar viori în mine
Dar ruginesc și mor,
Cohorte de secunde
Mă chinuiesc, mă dor.

În serile de iarnă,
Cu respirați largite,
Nu prietenii mă caută
Ci clopote dogite.

Mă iartă, tu, iubito
Pentru tristețea mea
Sînt ultimul romantic,
Ultimul colț de stea.

Tăcută hoaptea vine
Din margine de drum.
Sînt gata. Dar să vie.
Eu o aștept. Sînt scrum.

Elegie de toamnă

Ritmice, toamnele îmi
bubuie în timple
cu zgomot de tablă.

Sînt o limbă de clopot
care izbește violent
aerul din jur,

deranjîndu-mi prietenii.
Puținii.

Mi-au dispărut timpanele
Cred că s-au mutat în creier,
mai nou; noaptea aud cu
creierul.

Le aud, acolo, cum vibrează,
ca table de oțel
lovite de uriașe ciocane.

Eu, biată limbă ruginită
de clopot, ritmez aerul din jur
deranjîndu-mi prietenii...

Vai mie, limbă de moarte!

Antitehnoerată

lui DACIAN

Pașari cu abilitate precisă,
a IX-a pe calculator,
fluxer electronic,

xilocalorifer.
floarea-soarelui cu radar,
omăt chimic,
vînt containerizat,
electrotrotinetă,
piine în pastile,
politicieni roboți,
electropoezii

Dedal

Containere de atomi
albaștri
îmi sfișie timpla.
Parte din coapsa mea
s-a scurs în soare.
Împrăștiat
în univers
sînt și eu
ceară topită.

Eminescu este unul dintre întemeietorii României, dar nu al celei vechi sau moderne sau contemporane, ci al României care e aceeași totdeauna. El însă nu i-a indicat conduita, ci i-a antrenat ființa în exerciții artistice pentru o performanță de lungă etapă.

Frumusețile pe care le-a dăruit el chipului Țării, nu sînt dependente nici de epoci, nici de persoane. Frumusețile pe care i le-a dăruit el depind numai de ființa ei. Ele sînt una cu existența ei.

Eminescu a dat strălucire uneia din însușirile României prin care durează mai mult ființa ei: frumusețea „exprimabilă și transmisibilă prin limbaj”. Nimeni n-a făcut acest lucru mai fără interes personal, ca dînsul.

Poezia, în sens eminescian, costă în a face să depindă ceea ce simțim, de ceea ce e frumos, comunicabil la scara cea mai artistică. Poeziile lui sînt formule de simțire și gîndire: cugetare exprimată muzical. El a realizat într-un singur deceniu, ceea ce nici o generație anterioară n-a atins și nici o generație posterioară n-a depășit. A văzut forme și posibilități de exprimare, pe care toți urmașii săi de îndetărnire le-au recunoscut, cu biruințe decisive.

În ceea ce privește vorbirea, Eminescu a biruit destinul, adică a făcut saltul calitativ prin care ne-a scos din etapa istorică în care ne-a găsit el limba și în locul acelei forme, ne-a dăruit pe cea artistică.

Altul e cu neputință de măsurat cu el.

A fost un contemplator, ale cărui idei, totdeauna își păstrează sensul, prin care tradiția se apropie de real și de prezent. Gîndirea lui nu l-a depărtat de ele. Din contră. Tradiția îl ducea în realism, prin faptul că o știa actualiza, iar realismul îl menținea în tradiție, prin faptul că îi știa da vibrație istorică, — fiindcă în sens eminescian, realismul este „transformarea exterioară certă în funcție de o modificare lăuntrică și conștientă”, iar tradiția este forma în care un popor își păstrează unitatea.

În gîndirea lui Eminescu, tradiție și realism înseamnă intermediu între certitudine și experiență istorică, necesare dăinuirii noastre. La nici unul dintre poeții noștri nu mai găsim atîta conștiință socială în sinteză cu atîta temperament etnic. În gîndirea și simțirea lui ele se sintetizează clipă cu clipă și izvicnesc în istoria poporului nostru, de la el încolo, ca mare răsunset. De aceea, gîndirea și simțirea lui se orientează atît de mult către viață.

Pentru Eminescu, atît lumea cît și viața au fost material de artă. El n-a luat în substanța poeziei sale nimic din ireal.

Prin poezia lui Eminescu, în

literatura română, valoarea simțirii și deducțiile spiritului potențializat de filosofie, pentru prima dată sînt legate de univers. Dinamica verbelor sale nu mai sună în gol. El oferă silabelor „o măreață șansă” prin sensul adînc pe care i-l dă. Obiceiurile de gîndire banală sînt scoase din circulație și de la

așteptare dorinței de a concepe totul “ (Paul Valery: „Leonardo și filosofii”, în traducerea d-lui Șerban Foartă).

Posibilitățile pe care le arată Paul Valery că le avea Leonardo în tehnică, Eminescu le avea în arta poetică.

Dacă unui artist i se cere să facă ceva prin munca sa, atunci

Eminescu în confluență cu realul

Eminescu încoaci, nimeni nu le mai poate acorda loc în scris, fiindcă starea spiritului primește o nouă actualitate. Prin scrisul lui Eminescu apar ideile filosofice impletite în forme poetice și comunicate în cele mai melodioase ritmuri. Silabele muzicale și sensurile adînci se înscriu la frecvență. În mod special, muzicalitatea și adîncimea de gîndire dobîndesc o situație supremă prin măiestria lui. Ori cu verificare exigentă le va așeza pe scara celei mai înalte arte poetice. Atît de mult a căutat Eminescu spuză silabelor, încît a ajuns la valoarea lor absolută.

Eminescu aduce cu sine în poezia românească gîndirea care e „capabilă să întoarcă toate arcurile unei minți vigropase, să deschidă genuni de

în poezia noastră, Eminescu a făcut totul. A făcut singur și dintrodată.

Nici unul dintre poeții noștri nu au ceva mai personal în creația lor, ca Eminescu. Viața a pus atîta apăsare pe simțirea lui, încît, tot ce e și personal, dar și profund omenesc, l-a determinat să ni le dea în poezie.

Ce poate fi mai universal în arta poetică, de cît ceea ce a făcut el?

Eminescu însuflețește cuvintele și tulbură cu ele spiritele, ca nimeni altul: — însă în această tulburare, spiritele cresc. Se tulbură prin simțire, dar le adîncește prin cugetare. În lirica lui Eminescu, sinea sa devine subiect de poezie, dar fără ca ea să se transforme într-un egocentrism maladiv.

Pentru Eminescu poezia nu-i altceva decît un calcul cu mari semnificații, spre a ajunge la spiritele noastre. De aceea, pentru acest genial poet, totul a fost prilej de a face poezia. Simțirea profundă și gîndirea filosofică îl domină. Ele însă nu se cristalizează în sistem, ci curg ritmic în vers. Poezia îl domină cu o accentuată reciprocitate între simțire și gîndire.

Eminescu e poet, fiindcă poezia „e jocul și înțelepciunea lui” — joc de o dramatică seriozitate și înțelepciune de o amară experiență.

Tot ce cuprinde lumea și tot ce poate trăi în viață el reportază la poezie. Consideră poezia ca singurul scop al existenței sale. De aceea dă conținutului ei tot ce are el în existența sa. Intuiția lui cuprinde totul, iar experiența lui cuprinde totul. Nu l-au ispitit niciodată aparențele. Regulile lui, în care combină cuvintele, sînt „sisteme de forță” prin care captează substanțele poetice.

Poezia lui Eminescu îngăduie tuturor aceeași trăire ca autorului, cu condiția să găsească drum în psihologie. Secretul poeziei sale este principiul de adaptare la confluența cu realul. Plăcerea intelectuală, pe care o dă ea, decurge din funcția de sensibilizare a cuvintelor. Ele sînt atît de viu legate împreună, încît nu mai par instrumente, ci organe ale spiritualității sale lirice. În această funcție, pe care o au cuvintele în lirica lui Eminescu, poeziile sale par o sinteză a spiritului său, — fiindcă spiritul marelui poet nu-i ceva vag în poeziile pe care le-a scris. Spiritul lui Eminescu a îndeplinit o activitate totală în poeziile create, o trăire a tuturor problemelor pe care i le-a dat existența sa. El n-a fost pasiv față de nimic.

Eminescu e profund nu numai prin gîndire, ci și prin simțire. Gîndirea și simțirea lui au același nivel de profunzime. Nici un sentiment nu-i în el, care să nu devină problemă de gîndire și de asemenea, nici o gîndire a lui nu poate rămîne în planul rece al meditației, fără să nu capete incandescență de trăire vibrantă.

Chiar dacă nu ai spiritul de structura spiritului său, prin lectura poeziilor sale faci experiența detașării de la un nivel la altul. În acest sens, poeziile lui Eminescu te scot din tine și te însoțesc cu el în aceeași vibrație.

Eminescu nu-i un caz aparte, ci unic. Unic, atît prin munca bazată pe un sistem artistic, prin care selectează cuvintele pe criterii de muzicalitate, cît și prin conținutul poeziilor alcătuit numai din elemente lirice. Poeziile sale încărcate de gînduri și de multă simțire, sînt ca vadurile de ape: Peste

GH. MOTIU

(Cont. în pag. 13)

Eu sînt

Ne zguduit prin vremuri sînt
cu voi
Înfipt adînc în brazda țării
noastre
Sînt zbuciumul reînvierii
voastre,
Ce sună adunarea de eroi.
Cobor cu sufletul meu în
pămînt,
Ca să găsesc strămoși
adormiți,
Viteji în lupte, pentru neam
jertfiți
Sub străluciri de datini și
cuvînt.
Ce-i dincolo de osul românesc,
E pleavă, numai, pulbere și
fum,
Mormînt în care, n-a lăsat
nici drum
Urmașilor pe cîmpul vitejesc.
Nu mă orbește fulgerul din
soare
Nu mă urnește trăznetul din
loc,
Iubirea mea de țară este foc,
Ce arde și-n viața viitoare.

Sînt trîmbițaș

Sînt trîmbițaș al țării mele
dragi
Sub soarele ce ne trimite para,
Sînt trîmbițaș, eu văd cum
crește țara,
Ca dimineața cu lumini pe fagi.
Surid în adîncuri și în azur
Carpații vii și scot din stîină
văpăi
Și apele de aur duc pe văi
Oglinda cerului și cîntec pur.
Vin zimbrî din pecetele de foc
S-arunce în cuptoare auroră,
Pădurea-ncinge ramura sonoră
S-adune glas de păsări la
un loc.
Avem în sînge basmul
biruinței,
Avîntu-ntrece zborul de cocori
Ni-i țara floare de privighetori
Și-i pretutindeni arătura
minții.
Sînt primăveri în stringere de
miini,
Sărutul păcii pe meridianul,
Drum pe uscat și valuri pe
ocean,
Străbate rumenirea calde
plîni.

C. VOLBURĂ-POIANA
NĂSTURĂȘ

Poetul Volbură-Poiană Năsturaș — martor la toate marile momente ale liricii române contemporane

Debutînd la începutul veacului nostru, sub constelația în declin a sămănătorismului, poetul Volbură Poiană Năsturaș după o activitate literară de șase decenii și jumătate, a rămas același incorigibil slujitor al muzelor, scriind în toată această îndelungată perioadă așa cum prevestea Nicolae Iorga în 1912, în prefața primei culegeri de versuri a scriitorului: „despre pămînt și ape, despre cîmp și pădure, despre țară și neam, despre iubire și speranță”.

A fost martor la toate marile momente ale poeziei noastre contemporane, de la simbolism pînă la suprarealism și lirica absurdului, făcînd parte din aceeași generație cu Bacovia și Arghezi cu Barbu și cu Blaga, dar a rămas în afara acelei splendide revoluții pe care poezia românească a trăit-o în eforturile ei de veșnică înnoire și autodepășire, pentru a putea atinge piscurile înalte ale liricii europene de astăzi.

Sămănătorist mai degrabă prin structură și vocație, decît prin aderențe programatice, poetul și-a îmbunătățit desigur scriitura de-a lungul anilor, lărgindu-și în același timp și aria tematică, dar n-a putut niciodată — și poate că nici nu a făcut eforturi deosebite în această privință — să iasă din zona de influențe a curentului literar sub auspiciile căruia și-a încercat primele zboruri.

În asemenea circumstanțe este o misiune ingrătă a aduce în actualitate și mai ales a emite judecăți de valoare asupra unei opere care pentru a putea fi înțeleasă mai bine, trebuie privită într-un anume context istoric. Sensibilitatea modernă refuză astăzi atîtea opere care erau îndrăgite cu jumătate de secol în urmă și mulți dintre criticii care încearcă valorificarea moștenirii literare a trecutului fac adeseori greșeala că judecă opera unui scriitor de la începutul veacului, raportînd-o la ultimul strigăt al modelor poetice de astăzi.

De aceea și în cazul nostru o judecată pripită ar putea duce cu ușurință la anularea unei activități atît de îndelungate și rodnice, cum este cea a poetului Volbură Poiană Năsturaș.

Născut în 1890, în comuna Galbeni, județul Roman, poetul Volbură Poiană Năsturaș după ce termină școala primară în satul natal și unele studii secundare într-o școală ieșană, îmbrățișează cariera ostășească, înscriindu-se la Școala militară de infanterie, pe care o absolvă în 1913, cînd

primește și prima tresă de ofițer activ. Debutează în literatură în 1906, la o gazetă din Iași, unde publică o poezie închinată marelui povestitor humuleștean Ioan Creangă. Între anii 1908-1910 îl găsim colaborator la Sămănătorul, apoi în cei următori la Neamul românesc literar al lui Nicolae Iorga. Pe parcursul anilor a fost prezent cu versuri în multe dintre publicațiile vremii, gravitînd mai ales spre revistele de nuanță sămănătoristă, ca: Făt Frumos, Cuget clar, Luceafărul, Ramuri, Cosînzeana, dar colaborînd și la altele cu o orientare diferită, ca Viața românească, Viața literară, Flacăra, Adevărul literar, Universul literar, ș.a.

În anii primului război mondial ia parte la luptele ce se purtau pe diferitele fronturi, pentru ca după Unire, în 1920, să se stabilească în Transilvania, la Sibiu, de unde în 1922 se mută la Arad. Împămîntenit în Transilvania, și-a petrecut lungul șir al anilor — cu un scurt popas făcut la Oradea între anii 1924-1927, — în cele două mari centre de la granița de vest: Aradul și Timișoara, unde pe parcursul unei jumătăți de veac a desfășurat o prodigioasă activitate literară, publicînd în aceste două orașe 6 volume de versuri și unul de proză și colaborînd la multe dintre revistele și ziarele care au apărut aici în această perioadă. În îndelungata sa carieră literară a tipărit 14 volume de versuri și 3 de proză, avînd finisate alte 5 manuscrise, care își așteaptă rîndul la tipar.

Pornind sub auspiciile sămănătoriste, poetul intră încă din anii debutului în atenția lui Nicolae Iorga, care îi prefătează în 1912 volumul „Spre viață”, cu care scriitorul își face intrarea în literatură, iar peste alți 20 de ani, culegerea de versuri „Griu bun”, apărută în 1932.

Primele volume de versuri ale poetului se resimt în bună măsură de influența lui Coșbuc și Goga, abordînd aceeași tematică rurală, folosind același limbaj și recuzită poetică. Satul moldovean în care scriitorul și-a petrecut copilăria este idealizat și prezentat cu insistență în mai toate poeziile sale, atunci cînd nu face loc unor teme luate din istoria noastră națională, iar mijloacele poetice pe care le folosește sînt cele tradiționaliste. Aceeași dezrădăcinare care îi făcea pe mai toți ciracii sămănătorismului să ofteze după lumea patriarhală a satului îl determină și pe Volbură Poiană Năsturaș să se întoarcă mereu cu ochii spre trecut, să se vi-

seze în postura de țaran la coarnele plugului. Semnificativ în această privință este ultima terțină dintr-un sonet publicat în 1920:

„O draga mea, să fiu plugar
în sat,
Ce dulce viață-am duce
amîndoi:
Eu lingă plug și tu pe lingă
boi”.

(Primăvară)

Iorga caracterizează aceste producții poetice ca fiind scrise „după datina veche a celor mari și glorioși ai poeziei românești” (în prefața volumului „Spre viață”), pentru ca în prefața volumului „Griu bun”, reluînd ideea, să sublinieze din nou: „Acestea sînt versuri de modă veche și veșnică. Nu e în ele pretenție, dar talent este”. Marele cărturar apreciază tocmai poeziile care se încadrează perfect în această „modă veche”, cele care „amintesc în ton înduioșat sălașul romășcan de copilărie și primă tinerețe”, cum sînt: „Căciula dacului”, „Cîntecul pînii”, „Aodusul griului”, „Prășitorii”, „Secerișul”, ciclul „Lunca”, — prin care consideră că scriitorul reușește să învie un întreg sat moldovenesc din părțile Siretului. (Cuget clar din 4 august 1940).

Unele dintre aceste poezii de sorginte rurală, cum este de exemplu „Urta satului”, obțin aprecieri superlative din partea lui Nicolae Iorga; care nota despre aceasta „că poate sta alături de cele mai bune poezii ale lui Coșbuc de felul acesta”...

Toate aceste poezii, și multe altele din îndelungata activitate a poetului, poartă vizibil amprenta sămănătorismului. O lume idilică foiește peste tot: sămănători, secerători, țărani la coarnele plugului, fete prinse în horă, femei și bărbați surprinși în diferite activități specifice vieții de la țară, peisaje decupate de pe fundalul anotimpurilor, întregesc această viziune rustică, copleșită de clișee, pe care Coșbuc și Goga au ridicat-o la rangul de mare poezie, iar o serie de discipoli minori au demonetizat-o. Poetul versifică corect, uneori cu destulă vervă imagistică, este sensibil, iar versurile sale armonioase și clare, nu sînt lipsite de autenticitate și frumusețe, dar se simte în toate aceste poezii tutela marilor săi înaintași, cărora Volbură Poiană Năsturaș le rămîne tribut ar nu numai în ce privește sursele de inspirație, ci și în privința limbajului poetic.

Poezia patriotică reprezintă un al doilea mare capitol din

LUCIAN EMANDI

(Cont. în pag. 14)

Biblioteca „Semănătorului” de la Arad (I)

În pragul celui de al doilea război mondial porneau din Arad în toate părțile Transilvaniei și chiar dincolo de fruntăriile acestei provincii, zeci de mii de volume cu o înfățișare modestă, de formatul cărților apărute în „Biblioteca pentru toți”, sau în altele, cu largă răspindire în mase, ca „Minerva”, „Căminul” ș.a.

Pe o copertă subțire, de culoare verzuie, într-un oval înscris într-un dreptunghi hașurat cu negru, în partea de sus se putea citi titlul colecției „Biblioteca Semănătorului”, la mijlocul ovalului numele autorului și titlul cărții, iar în partea de jos, „Editura Librăriei Diecezane Arad”. În partea stângă, deasupra dreptunghiului, era menționat numărul din colecție al volumului, iar jos, în partea dreaptă, prețul cărții. Ca număr de pagini, extensiunea unei cărți varia între 64 și pînă la 400 de pagini. Volumele cu 64-100 pagini erau înscrise în catalogul colecției sub un singur număr, cele mai voluminoase erau trecute sub două și chiar mai multe numere. De exemplu primul volum al „Antologiei scriitorilor români de la 1821 încoace”, avînd 166 pagini purta numerele 27-28; volumul II, 29-30; vol. III (372 pag.) nr. 31-34; vol. IV (326 pag.) nr. 35-38. Procedeu acesta de numerotare era folosit și de către celelalte colecții de largă răspindire a cărții, care erau contemporane cu „Biblioteca Semănătorului”.

Prețul unui volum varia, în funcție de numărul de pagini. Cele care purtau un singur număr de catalog, înainte de 1918, în vechea monedă austro-ungară, se vindeau la prețul de 40 fileri. După Unire prețul acestora se stabilește la 2, apoi la 3 lei, și mai tirziu la 5 lei. Volumele mai mari, se vindeau în funcție de numărul de pagini, cu 10, 15 și ajungeau chiar pînă la 35 de lei. Astfel volumul III al „Antologiei scriitorilor români”, ediția din 1927, în extensiune de 372 pag. avea prețul de 30 lei, iar volumul IV, ediția 1928, cuprinzînd 326 pagini se vindea cu 35 lei.

Pe contra pagina copertei începea catalogul cărților apărute în Biblioteca Semănătorului, care se continua pe cealaltă copertă, iar atunci cînd numărul volumelor apărute devenise mai mare și nu mai încăpea pe cele două coperte, pentru catalog au mai fost adăugate încă 1-2 file la sfîrșitul fiecărei cărți.

Pe fila a doua a cărții, sus era trecut numele autorului, la mijloc titlul volumului, sub acesta era imprimat un ornament pe un motiv floral, sau geometric. Ornamentul acesta diferea de la volum la volum, iar alegerea lui se pare că rămînea la discreția tipografului. Lucian

Blaga, referindu-se probabil la volumele pe care le tipărise dînsul în „Biblioteca Semănătorului”, considera că ornamentele acestea erau un fel de semne heraldice ale editurii. Într-o scrisoare nedată, adresată probabil pe la începutul anului 1926 lui Oskar Walter Cisek, vorbind despre „Biblioteca Semănătorului”, în editura căreia marele poet publicase deja două cărți, notează: „Semnul acesta misterios de pe copertă (il și desenează în scrisoare pare a fi limbricul heraldic al bibliotecii, așa că nu-l am eu pe conștiință”!

Semnul pe care îl ironizează Blaga este format dintr-un fel de curbă punctată, ovoidă, întreruptă în partea de sus și cu cele două capete răsucite, astfel că de fapt putea sugera un vierme cu extremitățile încolăcite spre interior. Semnul l-am mai întilnit și pe alte volume, printre care pe cel semnat de Eugen Lovinescu și intitulat „Figuri ardeleni”, în cazul acesta fiind însă așezat în pagină inversat, cu deschiderea curburii în jos. Dar pe majoritatea volumelor sînt imprimare alte ornamente, astfel că nu poate fi vorba de un semn heraldic al editurii.

„Biblioteca Semănătorului” a cărei prezentare grafică am înfățișat-o în rîndurile de mai sus și-a făcut debutul în viața culturală a provinciilor de dincoace de Carpați în anul 1914 și a durat aproape două decenii. Încă de la apariție ea se integra în șirul acelor mari fapte de cultură pe care Aradul le-a generat timp de mai bine de un secol, începînd încă din epoca luminilor. Prin apariția ei Aradul realizează acea mult visată înjghebare editorială, pentru infiriparea căreia iluministul Alexandru Gavra risipise atîta energie și elan în deceniul al patrulea al veacului trecut, între 1830 — 1844, cînd adunase fonduri importante și aderenți din toate provinciile românești pentru înființarea unei „ortăcii” pentru tipărirea cărților românești.

Desigur, că în condiții schimbate, „Biblioteca Semănătorului” avea un profil diferit, integrîndu-se într-o etapă culturală care răspundea unei duble și pregnante necesități: aceea de desăvîrșire a unității culturale și pe cea de promovare a literaturii noastre moderne. Apărută într-o vreme cînd „SĂMĂNĂTORISMUL” era în floare, sub un titlu care ar putea sugera adeviziunea la acest curent literar, care încă mai domina epoca, de fapt „Biblioteca Semănătorului” — cel puțin în activitatea ei de vîrf — nu poate fi socotită o instituție sămănătoristă, partea de vîrf a activității sale, cea după 1925, fiind mai apropiată de literatura modernă interbelică, în plină ascensiune, decît

de cea sămănătoristă, care reprezenta deja un alt capitol al istoriei noastre literare.

Asemenea marilor publicații arădene „Tribuna”, „Românul”, și atît de efemerele „Pagini literare”, „Biblioteca Semănătorului”, încearcă să cuprindă în colecțiile sale fenomenul cultural al epocii în totalitatea sa, fără a se lăsa sufocată de chingile înguste ale vreunui curent literar. Profilul său este de altfel destul de larg, îmbrățișînd nu numai literatura beletristică, ci și opere de popularizare a științei, de istorie socială și politică, istorie și critică literară.

Credem că nu greșim dacă surprindem în activitatea acestei biblioteci două etape. Cea dintîi, mai modestă, datorită scurtimii sale, și mai ales condițiilor grele din anii războiului, poate fi eșalonată între anii 1914 — 1918. Cea de a doua, perioadă mult mai fecundă și mai diversificată, se desfășoară după Unire, atîngînd apogeul prin anii 1925 — 1926.

Pînă în 1918 în Biblioteca Semănătorului au apărut aproximativ 40 de numere, adică vreo 30 de titluri, dintre care cele mai importante sînt „Poeziile” lui Mihail Eminescu și „Antologia scriitorilor români de la 1821 încoace”, alcătuită în patru volume — numerele 27 — 38 — de către Ioan Clopoțel.

Primele tipăriri ale colecției sînt semnate de către autori transilvăneni, și ar putea fi situate, mai ales în ce privește literatura, sub semnul sămănătorismului. Este interesant de remarcat că în această primă perioadă editura publică multe opuri cu caracter științific. Astfel 7 dintre cele 18 cărți editate pînă în 1916, deci în primii doi ani, au tangență cu știința, incluzînd și științele sociale. Cităm spre exemplificare:

1. Ioan Lupaș: Din trecutul ziaristicii românești.
2. Dr. Ioan Matei: Școală și educație — pagini ardelenesti.
3. Al. S. Iorga: La chestiunea industriei naționale.
4. Victor Stanciu: Plante de leac.
5. Ioan Lupaș: Luptători pentru lumină.
6. Dr. Al. Borza: Din viața plantelor.
7. Gavril Todiciă: Zări din univers.

În raport cu acestea, literatura originală are o pondere aproape echivalentă:

1. Al. Ciura: Frații — schițe din război — (cu care se și deschide colecția).
2. Victor Stanciu: Cuib de rîndunică — și alte schițe de popularizare științifică.

(Cont. în pag. 13)

NOTA:

1. Revista „Manuscriptum”, anul III, Nr. 4 (9) 1972, pag. 103 (Corespondența Lucian Blaga — Oskar Walter Cisek).

Reflecții

Suferința — parte integrantă a vieții.

Iubirea — perla sentimentelor.

Suspînul-un oftat mai melancolic.

Melancolia — caldă simfonie ce ne cuprinde în zilele reci de toamnă.

Amintirea — un basm pus pe scara vieții, în trecut.

Zbucium — lupta dată în interiorul unei ființe umane între creier și inimă.

Inversibilitate — timpul din trecut și timpul de azi care pentru mine va fi același timp din trecut.

Primăvara — renașterea din zăpadă a păsării Phoenix.

Vara — extazul culorilor.

Toamna — „înmormîntarea” zilelor de vară.

Iarna — rochia fecioarei (mi-resei).

Ideal — acel „ceva” ce te face să fii fericit dacă ai izbutit să-l atingi.

Scop — este indicat să nu se atingă cu orice mijloc!

Speranță — poate singurul motiv pentru care mai trăim.

Fericirea — balsamul vieții (dacă într-adevăr există).

Existență — traiul zilelor.

Viață — copilărie, adolescență, tinerețe, maturitate și bătrînețe adică tot ceea ce este cuprins între naștere și moarte între plînsul noului-născut și ultimul cuvînt al omului.

Lumea — suma tuturor vieților în viață.

Spațiu — milioanele de kilometri pătrați de pe terra.

Timp — Ceva veșnic; în măsura în care există viață.

Înfiniț — ceva mare, lung, trainic (din ce-o fi făcut?) și pentru totdeauna.

Rol — nu trebuie să fii actor să-l ai; fiecare jucăm rolul personal pe scena (mare sau mică) a vieții.

Emoție — clipă de slăbiciune. Deznădăjduit — om pe jumătate mort.

Culme — loc de unde îți poți privi inferiorii.

Esență — cel mai bun din ceva bun.

Durere — simptom ascuțit.

Dorință — cerere nescrisă.

Căsnicie — el și ea uniți printr-un act juridic și o verighetă.

Amator — un bun profesionist în altă materie.

Bilci — loc unde se cumpără și se fură.

Romanță — cîntec de dragoste care la bătrînețe îți stoarce lacrimi.

Ștrand — parada costumelor de baie.

Salvamar — grup de oameni care după ce te scot la mal îți cer recompensă.

Arad, 21 iulie 1992,
PASCAL AMALIA MARIA
studentă

Asigurarea echilibrului schimburilor economice externe constituie obiectivul fundamental al politicii comerciale a fiecărui stat, realizarea acestuia făcându-se prin: stimularea exporturilor și controlul importurilor.

Astfel, prin măsurile de politică comercială sint create facilități de natură vamală și fiscală — pentru stimularea activității agenților economici exportatori, concomitent cu instituirea unui control în calea importurilor — de natură să asigure protecția necesară industriei naționale.

Practica comercială internațională a creat operațiuni mult mai complexe (care nu se limitează însă strict la exportul de produse indigene și importul unor produse de origine străină, necesare consumului intern productiv sau neproductiv) sau prin care agenții economici, urmărind creșterea profiturilor, acționează pentru optimizarea utilizării resurselor la scara internațională.

Pentru îndeplinirea acestui țel este necesară realizarea „flexibilizării regimurilor vamale și fiscale”, prin crearea unor „supape”, cu rol de conciliere a celor două tendințe: protecționism și liberalism, consacrand câteva tipuri de regimuri suspensive la import cum sint: importul temporar, antrepozitul vamal și zona vamală liberă.

Zona vamală liberă, reprezentată cea mai completă formă a regimurilor vamale suspensive, avînd ca scop principal favorizarea dezvoltării economice, prin atragerea de investiții de capital străin.

„Zona liberă Curtici — Arad” are avantajul ca pe lângă facilitățile acordate zonei libere, există condiții avantajoase combinării capitalului străin cu ceilalți factori de producție (forță de muncă, materii prime), precum și o infrastructură corespunzătoare.

Necesitatea și oportunitatea creerii „Zonei libere Curtici — Arad”, izvorăște din avantajele pe care acesta le conferă atît țării noastre, în special județului Arad, cît și pentru exportatorii și importatorii din zona liberă.

În ceea ce privește avantajele țării noastre pe al cărei teritoriu se află zona liberă, amintim:

— avantaje valutare, care se referă la rezultatele prestațiilor oferite de zona liberă, printre care: atragerea și dezvoltarea traficului de tranzit; manipularea mărfurilor străine

(descărcare, încărcare, transportare) depozitarea mărfurilor în magazine și platforme; executarea operațiunilor de ambalare și dezambalare, asamblare, sortare, prelucrări; închirierea sau concesionarea de spații și terenuri; utilizarea forței de muncă, autohtone, calificate, pentru efectuarea diverselor operațiuni caracteristice activității din zona liberă;

— folosirea în mai mare măsură a mijloacelor de transport naționale, ceea ce contribuie la creșterea încasărilor în valută și permite aplicarea unor măsuri menite să accelereze dezvoltarea parcului autohton de mijloace de transport:

„Zona liberă Curtici=Arad”

Necesitatea și oportunitatea investiției

— dezvoltarea economică a regiunii în care este amplasată zona liberă;

— realizarea unor stocuri de marfă, necesare economiei naționale, din care să se poată aproviziona în mod rațional consumatorii interni, fără a fi necesare importuri masive în perioadele cînd conjunctura vieții externe este nefavorabilă.

În ceea ce privește avantajele exportatorilor care utilizează zona liberă, acestea sint:

— eliminarea obligației de a consemna contravaloarea taxelor vamale, aferentă unor componente și materiale importate, evitîndu-se astfel blocarea unor sume importante;

— posibilitatea de a răspunde prompt la cererile pieței și de a vinde mărfurile în momentul conjunctural optim;

— posibilitatea de a organiza în zonă magazine — expoziții permanente, în vederea vinzării;

— posibilitatea depozitării mărfurilor în zonă, fără limită și plata taxelor vamale, pînă în momentul realizării exportului;

— scutirea de impozit pe cifra de afaceri pentru mărfurile care se vînd în zonă și se reexportă;

— obținerea de beneficii importante din diferența de taxe la transport pentru mărfurile aduse în vrac și reexportate în zonă, după prelucrare;

— obținerea certificatului de origină a țării pe teritoriul căreia se află zona liberă, pentru marfă prelucrată în zonă și în care s-a încorporat un anumit procent din produsele țării noastre;

— posibilitatea de a aduce subansamble și părți componente din diferite țări, de a le prelucra în zonă și de a le reexporta ca produs finit;

— dreptul de a contribui la amenajarea, dotarea și utilizarea zonei, pe bază de cooperare urmînd ca investițiile să fie

în special la capitolul forță de muncă (chiar și la materii prime), pentru realizarea unor exporturi competitive, fapt care determină și un transfer de tehnologie în favoarea țării noastre;

— amplasamentul favorabil zonei, este un avantaj important deoarece acesta se situează între magistrala feroviară care leagă România de Europa Occidentală și Orientul apropiat, prin Ungaria și șoseaua care leagă orașul Curtici de Arad, ceea ce asigură accesul rapid și eficient în zonă. De asemenea, menționăm că legătura zonei libere Curtici cu municipiul Arad se face pe drumul județean 709 B asfaltat; și în paralel cu acesta pe linia electrică (dublă) Arad — Curtici, realizînd astfel accesul la aeroportul internațional Arad (prevăzut cu o extindere, 3500 ml. cargo și antrepozite) și la autostrada Nădlac — Arad — București — Constanța;

— posibilitatea mare de care dispun agenții economici din județul Arad, de cooperare cu firme străine, rezultată din experiența de pînă acum a unor societăți comerciale și din disponibilitățile de colaborare manifestate pînă acum: industria ușoară (confecții, tricotaje), construcții de mașini, prelucrarea lemnului, industrie alimentară și sfera serviciilor;

— investițiile conexe (alimentarea cu apă, canalizare, alimentarea cu energie electrică, termică, drumuri, ș.a.), se pot realiza cu minimum de cheltuieli datorită volumului redus al acestora, determinat de existența în zonă a capacităților pentru racordarea acestora cu costuri minime;

— experiența instituțiilor specifice, din județul Arad, în domeniul vamal și fiscal, al tranzitării mărfurilor, ca efect al traficului mare care se derulează prin punctul CF Curtici și prin punctele vamale auto, Nădlac și Vârșand (conform anexei 1), ceea ce dă garanția asigurării și selecționării personalului calificat și competent pentru buna funcționare a zonei libere;

— existența în perimetrul zonei libere a unei baze de expediții internaționale, cu depozite în regim normal și în regim de temperatură, avînd și facilitățile necesare, poate face activă zona imediat conectînd-o la rețeaua comercială internațională și va putea constitui organizarea de șantier pentru alte obiective de investiții.

Proiect-manager

ARISTIDE DRAGOMIR

Centenarul Theodor Aman

O importantă retrospectivă la sala „Clio” din Arad

La 19 august 1891 se stingea la București în vîrstă de numai 60 de ani, pictorul Theodor Aman. Dispărea odată cu el un mare întemeietor de cultură, una din personalitățile prestigioase ale epocii, omul dăruit cu devoțiune artei și destinului ei, spiritual. A lăsat în urmă o operă rotund înfăptuită ce-a supraviețuit timpului și vremelnicei omenesți conștinnd în absolut cu echilibrul și armonia valorilor eterne ale artei. Astăzi, la peste un secol la trecerea în neființă a omului, imaginea artistului rămîne să implinească firesc și fericit modelul paradigmatic al creatorului total. Căci Aman aparține acelei familii de spirite privilegiate al căror destin omenesc este generic implicat imanențului creației. Din păcate gloria postumă a adăugat poate prea puțin profilului artistic acreditat antum chiar dacă în mod paradoxal interesul pentru arta sa este viu și astăzi. Poate și de aceea centenarul morții se cuvenea sărbătorit pe măsura prestigioasei personalități care a fost Aman — talentat pictor, gravor, desenator deopotrivă dar și un dascăl dăruit, maestru incontestabil al unei întregi generații, de numele căruia se leagă înființarea Școlii de Belle-Arte, a Salonului și Pinacotecii bucureștene.

Celebrarea în 1991 a centenarului Aman, a fost prilejul ce a readus în actualitate problematica artei sale reclamînd reconsiderarea operei în trama axiologică a modernității și evaluarea rapelului la sensibilitatea epocii, complexitatea subiectului impunînd exegezei o abordare nuanțată, redevabilă

contextului istoric și pandantului socio-cultural. Să nu uităm de altfel că Aman avea să impună la noi statutul social al creatorului prin excelență. Ideile estetice pe care artistul și teoreticianul Aman le va naturaliza în mediul autohton consononează cu generosul efort de modelare a sensibilității și gustului estetic, avînd să deschidă largi perspective evoluției plasticii românești moderne.

Plasată sub semnul unor fi-rești și necesare conjuncții stilistice, viziunea amaniiană sublimează în creuzetul academismului (al unui academism generos, atot-permisiv și tolerant) influențe diverse concesibile clasicismului de tradiție post-davidiană, realismului courbetian, repertoriului romantic cit și facturii picturale pre-impresioniste. Odată cu Aman se produce practic revirimentul către modernitate al unei arte ce nu va mai înceta de-acum să rezoneze cu undele generoase ale culturii larg europene. Experiența sa devine teren de iradiere fecundă pentru ecloziunea ce se petrece la finele secolului, marcată fiind de apariția lui Grigorescu, Luchian și Andreescu.

Anul centenar a fost marcat în capitală de o serie de manifestări omagiale ce au avut drept corolar ampla retrospectivă organizată la Muzeul Național de Artă în lunile decembrie-ianuarie, parte a expoziției fiind itinerată și la Arad. Organizată de către un colectiv de specialiști conduși de cunoscutul istoric și critic de artă Adrian Silvan Ionescu,

retrospectiva Aman a fost însoțită de o apariție editorială de excepție, catalogul-repertoriu al operei pictate lucrare de referință pentru exegeza contemporană.

Dincolo de rigorile istoriste sau prezentările vetust-cronologice a fost în intenția organizatorilor evocarea profilului artistic prin intermediul lucrărilor reprezentative ale fiecărei perioade de creație sau gen pictural abordat de artist, de la pictura istoric-bataistă și scena de gen cu larg ecou în epocă pînă la portret, peisaj și natură moartă. Cu o singură absență notabilă, cea a marilor pinze istorice, toate celelalte „secvențe” ale operei au fost prezentate fără excepție. Actuala selecție reunind opere din colecțiile a 11 mari muzee ale țării alături de un număr de acum emblematic, altele mai puțin cunoscute sau inedite, ce vin să reîntinerească portretul tradițional al pictorului.

Cele 82 lucrări prezentate, tot atîtea autoportrete picturale sui-generis relevă publicului i-postazele unei creații consumate între polii generici ai clasicismului și romantismului. Format în Parisul cumulturilor mijlocului de veac trecut, artistul va împrumuta ceva din spiritul epocii, din acel caracteristic „Zeitgeist”, împărțînd la rîndul său pasiunea contemporanilor pentru Orient și pentru călătorii. După voiajul din 1854 în Turcia și Crimeea repertoriul pictural i se îmbogățește cu imagini de luptă ce surprind realități ale războiului dar și cu scene ilustrînd odalișce sau interioare de serai după modelul unor realizări similare semnate de Delacroix, Decamps sau Horace Vernet. Asemenea uleiuri mărturisesc apetența pentru motivul romantic și atracția exercitată de zona levantină cu pitorescul chipurilor umane, al costumelor și decorului specific.

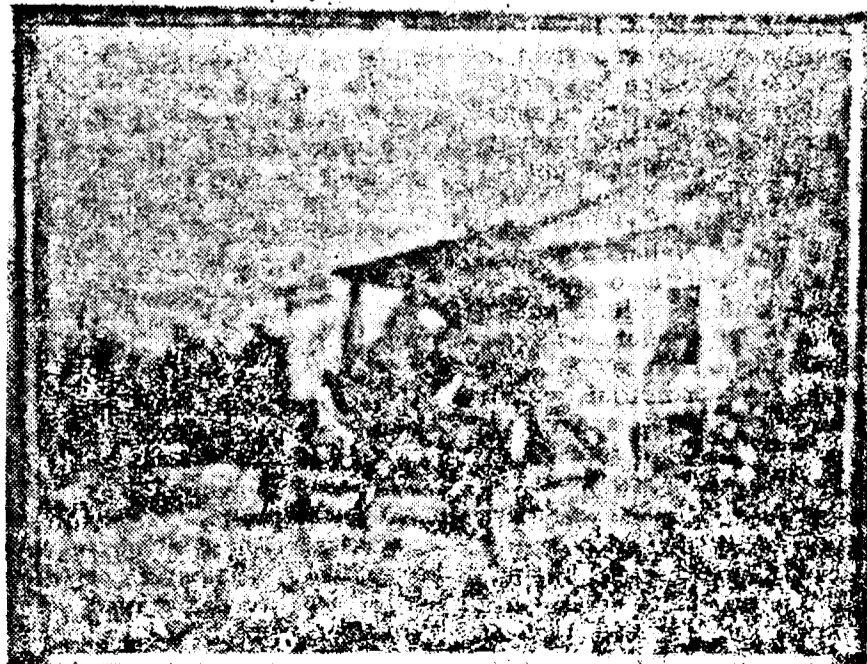
Aman s-a afirmat în epocă drept unul dintre portretistii prețuiți, prin fața șevaletului său perindîndu-se întreaga prodimendadă bucureșteană: Carol I, Dr. Davila, Cezar Boliac, Ion Hellade Rădulescu, Zoe Brăncoveanu și Elena Cuza sînt doar cîteva dintre numele ce figurează în ampla galerie de portrete amaniene. Autoportretele, a căror serie depășește numeric cu mult pe cele ale precedentelor și contemporanilor săi, vădesc o neobișnuită acuitate psihologică și capacitate introspectivă, immortalizînd pentru posteritate chipul de o nobilă distincție al celui căruia îi plăcea să pozeze învăluit în

penumbrelor misterioase ale atelierului bucureștean. De altfel spațiul magic al atelierului, acel loc predilect de întîlnire al muzelor este unul din leit — motivele picturii amaniene. Interioarele pline de farmec în poezie sînt populate cu obiecte dragi artistului: violoncelul la care cînta în clipele de răgaz, șevaletul, pinzele, colecția de arme și narghilele, covoarele orientale și tapiseriile franțuzești. Scenele de gen zugrăvind serate și reuniuni mondene se relevă ca veritabile documente ale vremii evocînd cu pregnanță și savoare atmosfera epocii și parfumul specific al unei rafinate societăți „fin de siècle”.

Un loc privilegiat în creația autorului îl ocupă și peisajul, martorul fidel al căutărilor ultimilor ani, al anului superb efort de innoire picturală ce s-a produs o dată cu abordarea temelor plein-air-iste. Selecția actuală s-a oprit asupra unor mici peisaje de grădină, scene de parc sau vedute pline de farmec pictate în peregrinările europene și asupra cîtorva înșorite imagini ale portului Constanța care se numără printre întîilele marine din pictura românească a secolului al XIX-lea în abordarea peisajului pictorul devine sensibil la valorile lirice, rezolvînd probleme specifice de redare a anvelopei luminoase și elementului vegetal în termenii unei stilistici noi. În fapt modernitatea picturii sale tîrzii manifestată în abandonarea clar-obscurului de atelier, în luminarea paletelor și articularea compozițională mai laxă care mărturisesc apariția unui nou spirit, cel preimpresionistice va governa de altfel întreaga artă românească al sfîrșitului de secol.

Credem că evocarea acestui mare înaintaș al culturii românești moderne, a personalității sale de auzență renașcentistă a meritat din plin eforturile unei expoziții retrospective. Trăitor într-o epocă ce poate nu l-a înțeles sau prețuit întotdeauna dar pentru a cărei afirmare culturală a militat cu devoțiune, Aman rămîne să implinească imaginea exemplară a nobilei desăvîrșiri artistice. Poate și de aceea dincolo de vitregiile și avaturile acestui sfîrșit de secol românesc, arta sa revine în actualitate cu firescu și plenitudinea sentimentului pe care îl conferă doar comuniunea cu valorile perene ale spiritualității.

CRISTINA PANAIT
Muzeul Național de Artă
București

„Călăreți” — Muzeul Național de artă

MIRCEA MICU

Una vis

Azi noapte am visat un maș
ciudat
cu fața de efiege străveche
în purpură, întreg, înveșmîntat
și cu-n cerceș de aur la ureche:

Părea bătrîn și ostenit de drum;
un praf lunar îi deslușeam
sub pleoape
și mirosea a nu știu ce
parfum
cînd a venit, de mine,
mai aproape.

Îl mai văzusem undeva,
cîndva,
la fel de trist și coborît în sine
fixîndu-mă cu-n ochi ce se
zbătea
între lumină și întunecime.

S-a așezat alături tăcînd
mișcînd mătânii albe între dește.
Și m-am trezit și m-am văzut
plonjînd
eliberat, în ochii lui de pește.

O stea

Lui Nichita

O stea, departe,
ochiul unui poet rămas
să tremure peste
ceea ce i-a scăpat.
O stea, departe,
fără repaos jucîndu-se
cu noaptea.
Tot mai puține iluzii
în veacul măcinat
de-atîta civilizație.
Pînă și luna
desfăcută de mister!
O stea, departe:
ochiul unui poet
cutremurîndu-se.

Doină

Către munți în sus,
de lebede dus,
asupra-mi să cadă
frageda zăpadă,
să mă țină-n plisc
vulturul din pisc,
nori tremurători
să am la subțiori,
stelele să-mi stea
lingă timpla grea,
să aud cum cade
luna în cascade,
să aud cum curg
brazii în amurg.
Roua să mă spele
de rău și de rele.
Și de-atîta dor
să visez că mor
sus în munte, sus,
de lebede dus...

Versuri din volumul „Murînd
pentru prima oară”, Editura Emi-
nescu, 1980.

„Cred că mai important este ceea ce facem pentru semenii

REP.: Stimate domnule VA-
SILE IGNA sinteți un poet cu
mulți colegi de facultate și
prieteni în Arad, oraș pe ca-
re-l vizitați din cînd în cînd.
Astăzi, 16 iulie 1992, la mal
bine de doi ani și jumătate de
la Revoluția din Decembrie '89
ați reapărut într-o librărie din
centrul Aradului. Vă rog să vă
referiți la motivul pentru care
vă aflați la Arad!

V. I.: Cum bine spuneți și
exact spuneați înainte de De-
cembrie '89 am fost de destul
de multe ori la Arad, oraș în
care am mulți prieteni, am
mulți colegi printre scriitori,
printre oamenii de cultură,

dată asupra realității lumii
românești de astăzi.

REP.: Domnule director, cum
suportă această perioadă cri-
tică de tranziție de la totali-
tarism la economia de piață
Editura „Dacia”, cea mai im-
portantă și prestigioasă editu-
ră din Transilvania?

V. I.: S-ar putea spune foar-
te multe lucruri despre edi-
turile românești de astăzi, des-
pre cele vechi, cu o anumită
tradiție și despre cele înfiin-
țate în urmă cu unu, doi sau
trei ani! Cit privește Editura
„Dacia” trebuie să o mărturi-
sesc fără falsă modestie că ea,

Convorbire cu poetul VASILE IGNA directorul Editurii „Dacia”

printre gazetarii de aici și m-aș
fi bucurat ca astăzi să-i pot
reîntîlni! Mărturisesc că am
încercat un sentiment de mi-
nire mai exact spus pentru
faptul că cu acest prilej — ia-
tă la aproape trei ani de la
Revoluția din Decembrie '89 —
nici unul dintre ei nu a apărut
la această primă întîlnire a E-
diturii „Dacia”, după 1989, la
Arad! Ce să înțeleg prin a-
ceasta? Că nu mai au nici o
considerație față de activita-
tea Editurii „Dacia” din Cluj?
Că nu-i interesează, în gene-
ral, fenomenul cultural româ-
nesc? Ori nu-i mai interesează
fenomenele culturale care se
petrec în orașul dvs.? Nu aș
vrea să cred acest lucru! Po-
ate că fiecare este prea prins în
treburile proprii! Poate că
fiecare este prea asaltat de
grijile zilnice!? Poate că li
s-a părut nesemnificativă a-
ceastă lansare de carte!? Re-
venind la întrebarea dvs.,
vreau să vă răspund că am ve-
nit la Arad oarecum pe nepu-
să masă, dar nu fără bucurie,
cu prilejul prezentării unei noi
cărți apărute la Editura „Da-
cia”, o carte a prietenului,
scriitorului, poetului și eseis-
tului CAIUS DRAGOMIR, o
carte care se intitulează „Psiho-
logia libertății și psihologia
sclaviei”. Astăzi, la ora zece a
avut loc lansarea acestei cărți,
la Librăria „Ioan Slavici”, în
prezența unui numeros grup
de iubitori ai cărții și cred că
cei care nu au fost de față la
această întîlnire au realmente
ce regreta pentru că — pe lin-
gă faptul că această carte în
sine prezintă un foarte mare
interes — atmosfera și discu-
țiile care s-au purtat acolo au
fost de o înaltă intelectualita-
te și profund angajată în me-

în acești ani, nu numai că și-a
păstrat vechiul statut, care a
impus-o în conștiința iubito-
rilor de literatură și cultură în
general din țara noastră, dar
cred că și l-a consolidat într-
un mod foarte serios. Cum bine
știți deja, Editura „Dacia” a
fost considerată la SALONUL
NAȚIONAL AL CĂRȚII din a-
cest an, ca cea mai importantă
editură românească a anului
1991. De fapt a și obținut pre-
miul pentru „Editura anului
1991”! Aceasta ca o dovadă a
seriozității programului ei, a
ceea ce a făcut și continuă să
facă pentru cultura românească
în general și pentru cultura
din Transilvania în special.
De asemenea ea s-a remarcat
cu prilejul unor manifestări in-
ternaționale; ea a fost singura
editură românească care a be-
neficiat de un stand personal
la SALONUL CĂRȚII DE LA
PARIS, alături de participarea
generală la standul românesc!
Ea este, practic singura editu-
ră românească care în acest
moment a vîndut copyright, a
vîndut cărți altor edituri străi-
ne și care este în relații cu mari
edituri străine, care au preluat
cărți apărute în ultimii ani la
„Dacia”. Am în vedere mari
și prestigioase edituri din Fran-
ța, Germania, Italia, Olanda,
care ne-au solicitat o serie de
titluri apărute în editura noas-
tră clujeană! Așadar, prin cea
ce a făcut și face Editura
„Dacia” ea își confirmă sensul
existenței sale în ansamblul
activității editoriale românești.

REP.: Ați amintit de pro-
gramul editurii pe care o con-
duceți. În ce măsură Editura
„Dacia”, continuă niște programe
incepute înainte de Revolu-
ția din Decembrie 1989 și ce lu-
cruri noi au intervenit în pro-
gramul editurii pe care o con-

duceți în perioada postrevolu-
ționară?

V. I.: Continuitatea activității
ediurii noastre în anii de
după Revoluție față de ceea ce
a făcut ea înainte, nu este atît
în program, cit în spiritul care
îi animă activitatea! Adică și
înainte și cu atît mai mult a-
cum noi vrem să facem dovada
unui profesionalism adevărat,
să facem dovada unei seriozități
și a unui program care este
foarte bine, foarte coerent arti-
culat și structurat. Deci, în-
ainte de toate continuitatea este
în spiritul care a condus activi-
tatea acestei edituri. În al doi-
lea rînd, dacă este vorba de
program, sigur că el, vrînd-ne-
vrînd, a fost oarecum reorien-
tat, în sensul că am căutat prin
ceea ce facem noi colecții ale
editurii. Poate că unele se eu-
nosc, altele se cunosc mai puțin.
Din păcate modul foarte defec-
tuos în care se difuzează cartea
în întreaga Romînie și nu nu-
mai în Transilvania, face ca u-
nele dintre proiectele editurilor,
sau dintre cărțile lor să nu a-
jungă efectiv la îndemîna citi-
torului. Nu știu cîți dintre ară-
deni cunosc de cele două co-
lecții foarte importante pe ca-
re le-am inițiat, respectiv colec-
ția „REMEMBER”, în care au
apărut deja trei cărți, dintre ca-
re cea mai cunoscută și cu un
destin deja european asigurat —
sperăm, curînd, într-o traducere
și în America și alta în Anglia
— este vorba de „JURNALUL
FERICIRII” de N. Steinhardt.
De asemenea am tipărit o carte
a lui T. Mihadaș și una a pro-
fesorului Nicolae Mărgineanu.
În al doilea rînd, dar nu în ul-
timul rînd, colecția noastră „IE-
ȘIREA DIN LABIRINT”, care
este structurată în mai multe
serii: Anatomia statului totali-
tar, Homo religiosus, Inițiere în
democrație, colecție în care de-
ja au apărut patru cărți: A-
lexandr Zinoniev — „Homo so-
vieticus”, „Preafericitul Ieremia
Valahul” a lui Petru Gherman
și „Sacralul”, a lui Rudolf Otto.
Toate sînt cărți noi, sînt rodul
unor manuscrise primite la re-
dacție după Revoluție. Înainte
nici măcar nu se putea spera să
publicăm aceste cărți, precum
și altele pe care le avem în
vedere în aceste colecții. Amin-
tesc totodată de colecția
de filosofie, intitulată „Athe-
neul”, care deștează a-
cum cu publicarea lucrării
lui Nietzsche — „Nașterea
filosofiei”. Continuăm apoi cu
O. Bercson, cu Husser, deci cu
lucrări de filosofie fundamenta-
le, care au lipsit cititorului ro-
mân de pînă acum.

REP.: Cum puteți finaliza acest
ambitios program avînd în ve-
dere situația financiară critică
prin care trec majoritatea edi-
turilor românești?

V. I.: Dacă voi adăuga listei
de mai sus publicarea literaturii

Produsele lactate — nelipsite din meniul dumneavoastră

— Laptele, produsele lactate în general fac parte din categoria de alimente atât de importante pentru dezvoltarea copiilor, și nu numai, și foarte căutate de populație. Când spun acest lucru mă bazez și pe faptul că dimineată de dimineată în fața magazinelor profilate pe desfacerea laptelui se formează cozi, hai să nu le zicem chiar interminabile: Cam cât lapte desfaceți zilnic și în ce măsură cantitatea respectivă satisface cerințele?

— În mod normal desfacem pe zi, în municipiul și orașele din județ 35-40 mii litri lapte. În mod normal, pentru că se mai întâmplă să nu reușim să separăm, sub aspectul acidității, decit mult mai puțin. Aciditatea este de fapt o problemă cu care ne confruntăm mereu, deoarece chiar și o cantitate mică de lapte cu aciditate mare amestecat cu lapte bun pentru consum poate să-l strice și pe acesta. Dar sînt și zile, e drept mai mare, cînd laptele stă în depozit, chiar și untul, dealtfel foarte căutat. Noi livrăm aceste produse pe bază de comenzi zilnice pe care le primim de la punctele de desfacere, dar acestea nu întotdeauna sînt elocvente, datorită fluctuației neprevăzute a cererii.

— Și untul face parte din produsele foarte căutate și foarte greu de găsit. Cititorii noștri ar dori să știe care sînt cauzele acestui fenomen?

— Într-adevăr trebuie să recunoaștem, că untul în mod normal nu ajunge. Desfacem zilnic aproximativ 1,5 tone de unt, cantitate ce este insuficientă. De fapt, niciodată nu a satisfăcut cererea. În anii trecuți pentru că se exporta, iar acum datorită lipsei de materie primă. Începînd cu anul 1990, producția de lapte a scăzut treptat și este în continuă scădere. În momentul de față nu colectăm decit, aproximativ 72-73 la sută din laptele anilor trecuți. După analizele făcute de noi se pare că efectivul de animale a scăzut cu 50 la sută. Nu ca o consolare, dar noi încă stăm bine față de alte județe. Avem norocul că în zona noastră au rămas multe IAS-uri de unde primim cantități substanțiale de lapte.

— Față de '89 ați făcut incontestabile progrese în ce privește calitatea, sesizabile mai ales la unt.

— Da, acum producem un alt sortiment. În acea perioadă lucram cu 65 la sută grăsime, plus margarină, și adevărul e că oricît l-ai pregăti de bine, oricît l-ai ambala, tot degeaba. Untul pe care-l producem acum are 80 la sută grăsime și nu avem deloc reclamații de calitate. De fapt, nici pe vremuri nu am avut probleme de calitate la untul destinat exportului.

— Ce s-a făcut pentru diversificarea sortimentelor?

— Am încercat și am realizat niște brînză topită, ce-i drept recunoaștem că nu de cea mai bună calitate, pînă și modul

de ambalare a fost defectuos. Să vă explic de ce. Procesul de producție necesită niște săruri de topire care încă la noi în țară nu se produc, inșiși producătorii consacrați, cum ar fi Sibiu, recurgînd la

Interviu cu domnul

Anghel Tuțu

contabil șef la ICJL Arad

importul acestora. În lipsa lor am folosit niște înlocuitori. La început a mers pentru că aveam materiile prime achiziționate încă din '90, deci la prețurile anterioare primei faze de liberalizare și atunci bineînțeles că produsul nostru a fost mai ieftin. În toamnă vom reincepe producția de brînză topită. Intenționăm să-i îmbunătățim calitatea și sperăm că vom reuși. În rest am diversificat sortimentajia la cașcaval. Din păcate rulada de tip Bușteni a trebuit s-o scoatem. Deși deosebit de gustoasă nu prea trecea din cauza prețului. În perioada de vară avem și un sortiment mixt de cașcaval, Teleorman, de oaie și vacă.

— Una din greutățile pe care majoritatea societăților comerciale cu capital de stat încearcă s-o depășească la ora actuală este dotarea tehnică învechită.

— Așa-i. Mașinile noastre de îmbutelire implinesc anul acesta exact 20 de ani. Sînt foarte-foarte vechi și de multe ori din cauza defecțiunilor nu reușim să realizăm comenzile pe ziua respectivă. Din păcate în acești doi ani nu am reușit să achiziționăm nici un utilaj, pentru că nu am avut fonduri. Cum produsele noastre sînt interzise la export nu deținem valută. Am avut cîteva contacte și

cu firme străine, dar fără a reuși să intrăm în relații de durată. Adevărul e că nu-i prea interesează activitatea noastră. De la o vreme însă am reușit să exportăm cazeină tehnică, un subprodus de-al nostru. Am livrat pînă acum 14 tone și urmează să facem a doua livrare. Cu valuta astfel obținută, care nu este de fapt chiar atât de substanțială, vrem să achiziționăm niște utilaje de îmbuteliat lapte la pungă. Sîntem deja în tratative cu o firmă din Ungaria. Nu vom face minuni cu ele, dar oricum ele vor ajuta producția și vom reuși să satisfacem mai bine cerințele consumatorilor.

— Să revenim puțin la diversificarea produselor și la politica de prețuri.

— Am încercat, chiar și cu posibilitățile reduse pe care le avem, să facem și produse noi, cum ar fi iaurtul de fructe, atât de mult reclamat de unii. Cererea însă este foarte mică. De regulă nu trec nici produsele de bază. În februarie am ieftinit smîntina, iaurtul și frișca, pentru că deja la o reducere de cîteva lei cererea crește sensibil. La fel am procedat și cu telemeaua. De exemplu la telemea de tip Medgidia, din lapte de oaie, am redus prețul de la 340 lei la 310 lei pe kilogram. În general noi, Aradul, practicăm și am practicat întotdeauna, prețuri sub media pe țară.

— În județ aveți mai multe secții de producție: Unde anume și ce profil au acestea?

— Avem o secție de cașcavaluri la Nădlac, singura de fapt care produce cașcaval. La Chișineu Criș funcționează o secție de produse proaspete și de lapte praf, în special de lapte praf, și o secție de telemea. Avem, de asemenea, secții de telemea la Ineu și la Sebiș. La Gurahonț avem o secție mixtă iar la Vinga una care funcționează numai pe perioada laptelui de oaie.

— În final poate doriți să transmiteți ceva în mod deosebit cititorilor?

— Dorința noastră este să satisfacem toate cerințele consumatorilor. Pentru noi laptele este mai mult o problemă socială decit una de producție și acest lucru a intrat deja în singele. — cum se zice — lucrătorilor noștri. Aprovizionarea cu lapte, cu unt este prioritară. Cum v-am mai spus deocamdată nu ne putem permite niște dotări care să ducă la schimbări de amploare, dar facem tot ce ne stă în putință, în funcție desigur și de materia primă, cantitatea și calitatea pe care o avem la dispoziție, pentru că populația, consumatorii, să simtă cît mai puțin greutățile cu care ne confruntăm și pe care sperăm că vom reuși în viitorul apropiat să le eliminăm.

Pagină publicitară realizată de :

MAGDA BEGE, IOAN SAVU

Foto: ROMANA DANILA

„Îi sfătuiesc pe cei neîncrezători pînă acum să-și însușească ideea că: ASIGURAREA ESTE UN RĂU NECESAR!”

— Înainte de a intra în problemele instituției pe care o coordonați, vă rog, domnule director, să vă prezentați succint, cititorilor noștri. Cine este domnul Benea?

— Deci, așa cum ați anticipat puțin, mă numesc BENEĂ IOAN, sînt economist, am terminat facultatea în București, secția economie generală, în cadrul Academiei de Studii Economice, promoția 1960. Am fost repartizat la Arad, la fabrica „7 Noiembrie”, cum se numea atunci. Acolo am lucrat doar un an, trecînd după aceea la ADAS. Sînt căsătorit și am doi copii, fiica mea este studentă, la Timișoara tot la economie, iar băiatul este în clasa a X-a la Liceul „Ioan Slavici”.

— Domnule director, vă rog să precizați, pentru cititorii noștri, în cite „felii”, acționează Societatea „ASIGURAREA ROMĂNEASCĂ” S.A., prescurtat ASIROM, sucursala Arad.

— Pot să spun că noi avem asigurări pentru toată lumea, pentru toate formele și cerințele. Începînd cu gospodarul de la țară și terminînd cu industria. Deci, societatea noastră poate asigura bunurile cetățenilor, dar și pe cele ale agenților economici, societăți comerciale, întreprinderi economice etc.

— Întreprinderile economice din Arad sînt asigurate de ASIROM?

— Deocamdată doar o parte dintre ele. Noi le facem asigurări pentru incendii, avarii accidentale, inundații și pentru toate riscurile care sînt posibile și nu depind de voința omului, dar și altele care pot să apară pe parcurs. De exemplu, recent, Uzina de vagoane ne-a solicitat asigurarea pentru un contract (40 de vagoane) cu Sri Lanka. Se pare că acest contract este condiționat de asigurarea de transfer, avarii, furt, pînă în portul Constanța. Noi nu am avut pînă acum asemenea asigurări, dar le-am creat rapid ca să fim cit mai aproape de cerințele oamenilor. Vedeți, în cazul Uzinei de vagoane, este un contract extern, condiționat de beneficiar. Noi a trebuit să creăm rapid o formă de asigurare pentru a satisface această cerință a Uzinei de vagoane, care are necazurile ei, să ajutăm să demareze rapid în realizarea contractului. Un alt exemplu, „Strungul” a prins un contract extern, dar aveau nevoie de o asigurare a unui credit pe care îl solicită de la o bancă din țară, care la rîndu-i condiționează gajarea, asigurarea creditului.

— Se pare că aceste două exemple sînt, ca să zic așa, „surprizele”, plăcute ale economiei de piață. Ați vorbit despre asigurările în industrie. În agricultură care este situația din punctul dumneavoastră de vedere?

— Agricultură, în ceea ce ne privește, încă nu este organizată. Noi avem asigurări fizice pentru toți oamenii, dar la asociații, I.A.S.-uri nu am reușit să realizăm asigurări.

— Totuși, pentru ce se realizează asigurări în agricultură?

— În special pentru toate formele de calamități naturale: ploaie, grindină, furtună, alunecări de terenuri, incendii, inundații...

— Pădurile se pot asigura?

— Nu, deocamdată, probabil în viitor. Nu există vreo formă de asigurare pentru păduri și pînă în prezent după

cum știu, nimeni în lume nu are.

— Dar gospodăriile țărănești și bunurile acestora?

— Ele cu prioritate. Avem peste 60.000 de asigurări de bunuri la țară. Dar, în agricultură avem, de pildă, asigurări facultative și la animale, care se mai practică, dar din păcate șeptelul a cam scăzut nu numai în Arad, ci în întreaga țară.

— Revenind, în general, ce a făcut pentru arădeni Societatea „Asigurarea Românească” S.A.?

Interviu cu domnul

IOAN BENEĂ,

directorul sucursalei Arad a Societății „ASIGURAREA ROMĂNEASCĂ” S.A.

— Nu vreau să fiu considerat ca lipsit de modestie, dar noi an de an, am finanțat numai la asigurările pentru mașini peste 50 de milioane la persoanele fizice pentru accidente auto. Am plătit sute de milioane agriculturii. Pentru pagubele care au fost în zona Gurahonț-Hălmăgiu-Hălmăgel (alunecări de teren) punîndu-le oamenilor, imediat, la dispoziție sumele necesare pentru a-și repara clădirile. După aceea, la inundațiile catastrofale din anii 1970 și 1975 sute de milioane de lei s-au dat despăgubiri. Sigur, noi am acoperit doar o parte din pagubă... Acestea fiind doar cîteva exemple...

— Cum vedeți, domnule director, viitorul sucursalei pe care o conduceți, în contextul economiei de piață?

— Viitorul este mai frumos, mai interesant. Dacă pînă în '89 eram încorsetați de anumite reglementări ale dictaturii, astăzi se deschid alte perspective. De acum înainte noi ne hotărîm soarta, mă refer la utilizarea fondurilor pe care le constituim la nivelul societății (cu sediul în București) și care apoi se distribuie sucursalelor județene în funcție de cum acestea își rezolvă problemele. Aceste fonduri acoperă foarte multe și mari cerințe. Bunăoară, ca să fac o paranteză, recent, s-au cumpărat peste 100 de calculatoare pentru toate cele 40 de sucursale din județele țării.

În ceea ce ne privește dorim să plasăm capital în investiții imobiliare.

— Doriți doar?

— Noi, sucursala ASIROM ARAD, dorim, deoarece pînă acum ne-am lovit de greutăți în ce privește modul de recepție al acestei idei din partea primăriei. Deși se știe că noi avem fonduri, nu sîntem sprijiniți în mod serios în a demara aceste investiții pe care am dori să le facem în Arad. De trei ani de zile ne „zbatem” cu Primăria, dar au fost prea mulți primari și nici unul nu și-a dat interesul să ne sprijine pentru a primi amplasament ca să construim un nou sediu al sucursalei (un bloc cu XI etaje) unde avem în vedere și realizarea unei săli de conferințe, modernă, polivalentă, în care să se poată ține simpoioane, conferințe de nivel național, internațional. Tot aici am putea să creăm spații pentru agenții economici, pe care să le închiriem. Studioul de televiziune local l-am putea muta la etajul X sau la XI, am putea să facem o societate împreună cu ei, să-i sponsorizăm. Deci sînt posibilități, dar degeaba o spun eu și nimeni nu mă aude.

La niște discuții cu fostele conducători ale primăriei nu prea amicale am spus că aceasta este dorința mea, deși aș putea să nu mă mai implic într-o astfel de activitate pentru că mai am patru ani și mă apropii de pensie, de ce să mă leg la cap. Dar este vorba de investiții, este acest somaj — păcatul nostru — nu vreau să fac nimic pentru mine, vreau s-o fac pentru acest Arad.

— Ce influență ar avea asupra Aradului plasarea capitalului dv. în investiții?

— În primul rînd am crea noi locuri de muncă, am da de lucru unor șantiere de construcții pentru că dorim să construim chiar mai multe blocuri, cu patru nivele, la parterul cărora să rezolvăm problema garajelor pentru populație. Să facem blocuri moderne, așa cum știu alții să facă, dar cum știm și noi, dar se pare că burocrăția asta ne omoară. Deci, în concluzie avem bani dar nu-i putem folosi!

— În această situație se află și alte sucursale ale ASIROM din județele țării?

— Unele da, dar sînt și sucursale care au demarat deja, au găsit mai multă înțelegere la primăriile respective. De exemplu, în Ialomița, Constanța, Timiș, au fost mai receptivi, mai operativi, decît noi!

— Conduceți o instituție ce vine și compensează pe cei nenorociți, care sînt în situația de a-și pierde bunurile, casa, valori... Ce face, concret, ASIROM pentru ai ajuta pe cei puși în astfel de situații critice?

— ASIROM realizează asigurarea. Aceasta are, în primul rînd, caracter facultativ. Omul trebuie să vină la noi și să declare suma la care dorește să-și asigure, de exemplu, clădirea. Sigur că noi, dacă omul exagerează puțin la valoarea, avem posibilitatea (pe care o are și el de altfel) să aducem un expert. Un inginer constructor de la Administrația Financiară, de la Banca de Investiții, sau de la societăți comerciale care sînt, deja, profilate pe această specialitate și, se poate rectifica, automat, contractul la valoarea reală a clădirii.

Pentru că asigurarea are caracter facultativ și nu obligatoriu, noi facem acțiuni, oamenii noștri se duc din casă în casă. Cine dorește face asigurare, cine, nu!

— În condițiile inflației existente, evaluarea bunurilor se face la justa lor valoare?

— Da. Aceasta este marca deosebire între ce a fost pînă în '89 și ce este acum. Pînă în '89 nici nu aveam posibilitatea să-i facem omului la casă asigurare facultativă. Erau cele impuse prin lege și care prin efectul acesteia, nu ajungea nici măcar la 10% din valoarea clădirii.

— În incheierea discuției noastre, domnule director, care ar fi sfatul ce l-ați da cetățenilor arădeni?

— Îi sfătuiesc pe cei neîncrezători pînă acum să-și însușească ideea că „asigurarea este un rău necesar”. Să nu se zgîrcească la acele prime de asigurare, ci dimpotrivă, să-și implementeze ideea că mai bine să plătească un anumit impozit — să-l iau așa — decît să i se întîmple ceva în viață.

— Vă mulțumesc!

Interviu publicitar realizat de:
GABRIELA GROZA

Vă prezentăm: Societatea Comercială „VINALCOOL” S.A.

— Domnule Nicoară Creț, vă rugăm să faceți pentru cititorii noștri o scurtă prezentare a Societății comerciale „Vinalcool” S.A., al cărei director sunteți.

— A luat ființă la începutul anului 1991, prin transformarea întreprinderii de vinificație și produse spirtoase în societate comercială cu capital integral de stat care are ca obiect de activitate asigurarea materiilor prime, vinificarea strugurilor, fabricarea rachiurilor, imbutelierea și comercializarea vinurilor, a altor băuturi alcoolice, și nealcoolice a diverselor subproduse rezultate din procesul de fabricație, prestații de servicii către terți precum și operațiuni import-export în domeniul de activitate specific.

— Ce materie primă folosiți și de unde o procurați?

— Cumpărăm de la agenți economici privați, de stat și alții, indiferent de proprietate și de la persoane fizice, struguri pe care îi vinificăm, pregătim vinul, îl condiționăm și îl comercializăm. De asemenea cumpărăm fructe, le punem la fermentat, distilăm borhotul care rezultă, preparăm băuturile din distilatul obținut, le imbuteliem și le comercializăm.

— Având în vedere că suntem în plin sezon de coacere a fructelor, care este stadiul pregătirilor pentru achiziționarea și introducerea lor în procesul de fabricație?

— Așa cum ne-am obișnuit, îi zicem și acum campanie de recoltare, preluare și prelucrare a acestor produse și care, practic, deja a început cu preluarea unor materii prime cum sint, merele, prunele și altele, iar în septembrie va începe activitatea de preluare și industrializare a strugurilor. Din păcate producătorii țin la niște prețuri foarte ridicate, iar până la valorificare mai avem de plătit și un I.C.M. foarte ridicat, în special la băuturile alcoolice, ceea ce face ca prețurile produselor finite să fie destul de ridicate.

— Care este drumul pe care îl fac fructele pe linia procesului tehnologic de fabricare a rachiurilor naturale?

— După ce se preiau de la producător se macină și depozitează în bazine pentru a fermenta. După ce prin verificări făcute în laborator se constată că tot zahărul s-a transformat în alcool se trece la fabricație, respectiv la distilare, care se realizează în centrele noastre din teritoriul prin instalațiile moderne pe care le avem la Gurahonț unde acum instalăm o coloană continuă de distilare. Mai avem instalație de distilare la Chișindia și la sediul societății, care este folosită mai mult pentru drojdie și vin.

— Cui și unde se pot adresa producătorii pentru predarea și preluarea fructelor?

— La sediul societății din Arad, B-dul Timișorii nr. 30, sau la centrele noastre de la Gurahonț, Chișineu Criș, Ineu, Pincota și Miniș.

— Ce capacitate de distilare au instalațiile din dotare?

— Distilăria de la Gurahonț, ca și cea de la Chișindia pot prelucra trei vagoane de borhot pe zi iar cind va fi instalată coloana continuă, care este și mai modernă, vom avea o capacitate mai mare.

Dealtfel în anul trecut am prelucrat o însemnată cantitate de mere și prune. Făcând însă o comparație, merele au un randament mai slab, la 100 kg, se obțin 3-4 l alcool pur, pe cind din aceeași can-

titate de prune rezultă 5-6 l, deci aproape dublu.

Vorbind despre capacitatea de prelucrare trebuie să vă spun că am mai avut o coloană de distilare la Lipova dar, în 1986 prin abuz a fost preluată și predată la S.C.P.P., deși era construită din fondurile întreprinderii noastre. Pentru recuperarea acestei instalații am acționat în judecată, am câștigat la Judecătoria Arad dar la recurs prin nu știu ce intervenții la Tribunal a reușit să câștige S.C.P.P. Am continuat acțiunea la TRIBUNALUL SUPREM.

— Societatea dumneavoastră produce numai rachiuri naturale sau și alte sortimente de băutură?

— Așa cum am arătat la începutul discuției industrializăm, distilăm borhoturile de fructe, imbuteliem și comercializăm produsele. De asemenea din septembrie preluăm de la producătorii struguri, facem vinificarea lor în centrele de vinificație Pincota, Miniș și probabil, (dacă va fi producție) și la Ineu, vinul rezultat este tratat, imbuteliat la secția din Arad, apoi, comercializat.

○ Interviu cu domnul

Nicoară Creț

directorul S.C. „Vinalcool” S.A. ○

Producem și oțet, din vinul de industrie pe care îl preparăm tot în centrele de vinificație, apoi îl trecem prin instalațiile de transformare a alcoolului etilic în acid acetic. Pe lângă sortimentele produse din fructe și struguri producem rachiuri industriale pentru care folosim ca materie primă alcoolul etilic.

— De unde procurați alcoolul etilic?

— De la fabricile de spirt care îl produc de o tărie de 96°. Cea mai mare fabrică de spirt este în Arad, însă de un an nu luăm de aici pentru că este prea scump, 31 de lei gradu ceea ce ar însemna ca produsele noastre să le valorificăm la un preț foarte mare. Așa că ne aprovizionăm de la Turnu Severin și Oradea de unde îl obținem la un preț mult mai mic. Am și important din Ungaria 10 vagoane.

— Pregătirea campaniei de fabricație o faceți pe baza unei evaluări a producției de fructe?

— Înainte de a ne transforma în societate comercială aveam un sector de viticultură, care desfășura activitate de îndrumare a viticulturii în județ. În prezent prin contractele care le avem cu producătorii, ne interesăm de stadiul și evoluția producției pentru a ști cum să ne pregătim pentru preluarea și industrializarea acestora.

În acest an am și făcut contracte în valoare de peste 8 milioane lei cu o asociație viticolă din Pincota una din Șiria și din Recea județul Timiș, cu care avem relații mai vechi.

— Până acum ați vorbit despre producție tradițională. Ce elemente de nouitate aveți la ora actuală?

Pentru a răspunde la această întrebare trebuie să spun că ar trebui să începem cu prezentarea produselor întrucât, recunoaște sau nu, cineva, produsele noastre sint foarte bune, însă, din păcate sint prezentate mai slab ca aspect comercial. Aceasta nu este numai vina socie-

tății ci la nivelul național nu s-a produs hirtie de calitate necesară pentru etichete și nici sistemul de închidere cu dopuri din plastic nu este corespunzător. În acest sens am și întreprins acțiuni de îmbunătățire a sistemului de prezentare și reclamă. Am luat contact cu diferite firme care produc dopuri și etichete.

— În afară de cele arătate cu privire la prezentarea și aspectul exterior al ambalajului, dacă aveți în fabricație și produse noi?

— Este greu în industria băuturilor, să faci produse noi, dar cu toate acestea cu specialiștii care îi avem am realizat un produs, nou, „Biter Astoria” de 22°. Acum ne pregătim să producem Vermut.

— Spuneți că nu sunteți singurul producător de băuturi alcoolice nici chiar în județul Arad. În condițiile unei concurențe, fie ea chiar și loială, care este totuși concurență, vă este teamă? Și ce strategie veți aplica?

— Nu-mi este teamă nici chiar de producătorii mai specializați cum ar fi Stațiunea Viti-vinicolă Miniș care prepară și imbuteliază vin, produce în cantități mai mici și au posibilitatea de a obține produse bune. Totul este să vinzi ceea ce produci. Poți să vinzi dacă produsul este de calitate și practici prețuri accesibile. Sint speranțe de export. Sintem în tratative cu o firmă mixtă româno-franceză pentru a exporta în jur de 140 de vagoane în Rusia. De altfel, noi am exportat cu ani în urmă 700 vagoane de vin pe an. Dacă vom reîncepe înseamnă că va fi o treabă bună fiindcă în țară consumația de vin a fost mică și producția acestui an se estimează a fi mare.

Discutind despre export, am auzit că ar exista un itinerar interesant al melasei și al spirtului. Ne puteți spune ceva în legătură cu această problemă?

— Cred că unele firme au speculat niște chestiuni de genul acesta și deși mai avem fabrici care pot să producă spirt din melasă, au exportat-o și au importat spirtul ceea ce pentru țară este o pierdere. Nu știu cine dă voie să se facă astfel de activități comerciale.

— Ce ne puteți spune despre valorificarea produselor finite?

— Valorificarea produselor finite o facem în județ și în alte județe, la diferiți agenți economici. Datorită I.C.M.-ului foarte ridicat am trecut la valorificarea produselor și prin cele 130 magazine proprii. Prin acestea desfacem produse în valoare de 25-30 milioane lei pe lună. Prin aceste unități valorificăm produsele societății noastre comerciale cu un adaos comercial mic, de numai 15%.

Pentru cei interesați informăm că avem magazine în municipiul Arad Calea Timișorii nr. 30, la subsolul sediului central, în clădirea Fabricii de bere din Calea Dorobanți, în cartierele Grădiște, Gai și Bujac, unde folosim spații puse la dispoziție de persoane particulare, pe care le-am angajat la societate. Deasemeni avem magazine în aproape toate localitățile Județului. Agenții economici care cumpără produsele noastre pentru comercializare, pot practica un adaos comercial de 30%, la vânzarea cu amănuntul, iar la alimentație publică conform legii.

Pagină publicitară realizată de
ALEXANDRU ȚICA

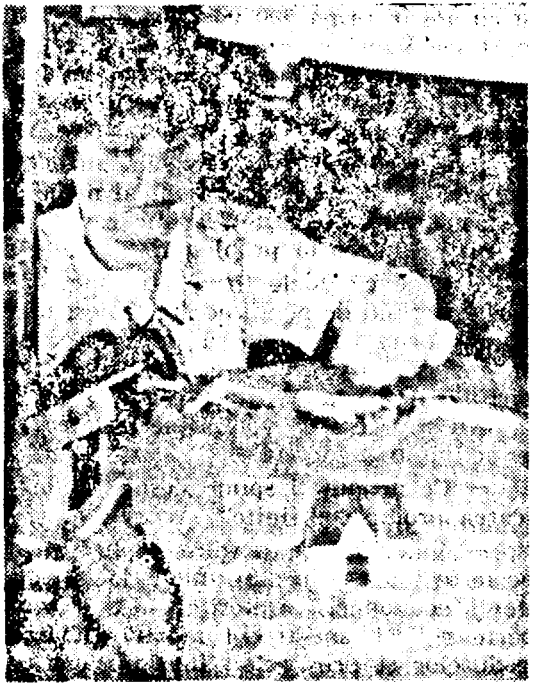
„Sintem receptivi la tot ce este nou!“

— Domnule director, deși denumirea de „Arta meșteșugarilor“, este mai veche, firmă pe care o conduceți, sub forma ei actuală, este relativ nouă. Cum se explică acest lucru?

— După evenimentele din decembrie '89 a început și în cooperare reorganizarea, tendința fiind trecerea la privatizare. Primul pas s-a făcut în momentul în care „Arta a meșteșugarilor“ s-a transformat în S.C.C.A. „Cotrex“ Arad. Secția de tricotate a avut rezultate extraordinare și înainte, lucrind mai tot timpul pentru export și oamenii au hotărât că este mai bine să ne desprindem și să mergem mai departe pe picioarele noastre. Acest lucru s-a și întâmplat, în martie, când cu vechiul personal, plus încă 58 de oameni de la o secție care s-a reorganizat, am format o fabrică nouă, revenind la vechea firmă, „Arta meșteșugarilor“. Cu diferența că acum sintem societate cooperatistă comercială pe acțiuni.

— Ați spus numai înainte că pe vremuri ați lucrat mult pentru export. Care este situația acum?

— Și în prezent lucrăm aproximativ 99 la sută tot pentru export. În felul a-

cesta nu ne afectează blocajul financiar, contravaloarea produselor intră ritmic și ca atare ne putem permite să ne dezvoltăm.

— S-au produs ceva schimbări în ceea ce privește partenerii cu care lucrați?

— Noi colaborăm de peste 20 de ani cu o firmă din Germania (MADER), care nu numai că nu ne-a părăsit dar a crescut comenzile, drept dovadă a promptitudinii și încrederii ce caracterizează relația noastră. După revoluție am început să lucrăm cu o firmă franceză, având toată capacitatea de la tricostat rezervată, pe un an de zile, realizării comenzilor acestuia.

— Să înțeleg că aveți acoperită întreaga capacitate?

— Exact! La secția de tricotate lucrăm în trei schimburi. Comenzi ar mai fi, dar nu ne putem angaja la mai mult decât putem face. Poate pe viitor, dacă vom reuși să ne extindem ...

— Aveți și alte activități?

— Sintem în tratative cu o firmă din Italia pentru a lucra pe timp de un an de zile un contract foarte mare de confecții. Pentru aceasta însă trebuie să amenajăm o secție de confecții, pe care o vom dota 70 la sută cu utilaje noi, de mare productivitate, pe care ni le va aduce partenerul

Interviu realizat cu domnul

Mitruț Tomuța

directorul S.C.C.A. „Arta meșteșugarilor“.

italian. Aici vom lucra articole noi, pe care nu le-am executat niciodată. Sintem specializați pe articole mai deosebite dar asta va fi un fel de examen și pentru noi. Mai ales că pe piața italiană calitatea este înainte de toate.

— Vă veți descurca cu personalul de acum?

— Noi aici sintem foarte puțini, 157 de oameni. Pentru a putea face față va trebui să angajăm și personal nou, în special tineret. La vremea respectivă vom da un test, pentru că cei care vin la noi trebuie să cunoască minimum 2-3 faze. În economia de piață nu poți să ții un om care nu cunoaște decât o singură fază. De fapt toți salariații noștri sint policalificați. La început au înțeles foarte greu de ce este necesar acest lucru, dar s-au convins singuri de avantajele. Cunoscând patru-cinci faze sint eliminate stagnările de orice fel, oamenii se pot muta de la o mașină la alta, în funcție de necesitățile procesului tehnologic. În plus câștigă mult mai bine.

— Deci s-a produs și o schimbare de mentalitate ...

— Am reușit să ne reprofilăm completamente, și gândirea oamenilor și a noastră. Transformându-ne în societate comercială pe acțiuni oamenii au înțeles că fabrica este a lor, nu mai este a noastră, ei sint proprietarii și am reușit să le impunem din start să lucreze calitativ. S-au obișnuit să nu mai dea drumul la lucru de proastă calitate. În special în confecții s-a creat un climat de muncă extraordinar de bine pus la punct, datorită șefilor de secție. În plus personalul TESA la noi este foarte redus, ne-am limitat la strictul necesar.

— Revenind la colaborarea cu italienii, când preconizați s-o începeți?

— Dorința italienilor, și a noastră desigur, este de a demara cit mai repede, dacă se poate chiar de la 1 august. Lotul de probă l-am executat și au fost mai mult decât încântați. În mare parte însă lucrurile depind de noi, de cit vom fi de operativi în amenajarea secției.

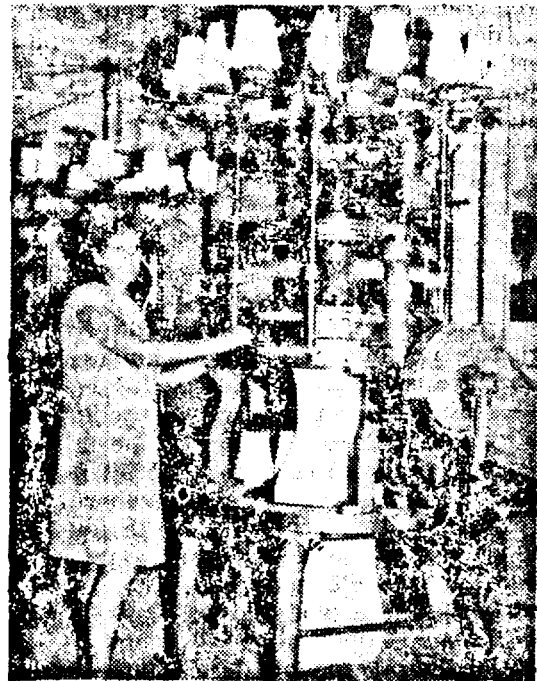
— Modelele pe care le executați sint creație proprie sau le primiți de la beneficiari?

— În general le primim de la parteneri, nemții de exemplu vin cu modelele lor. Le avem și noi pe ale noastre, mai ales pentru Franța, chiar dacă nu avem un

atelier specializat pe creație. Fiecare salariat trebuie să vină cu idei noi, să contribuie la bunul mers al firmei. Practic modelele se schimbă în permanență, de la o livrare la alta, sint luni cind lucrăm 22 de modele noi. Totul trebuie să se facă repede, în citeva zile și perfect, ca și imbinarea dungilor la unele produse la care nu este permis decât o toleranță de 0,02 mm. Dar nu numai modelele le primim de la parteneri ci și materia primă, de care avem foarte mare grijă. Nu avem nici un gram de căzătură. Vin 6200 de bucăți, trebuie să plece tot atatea.

— Și pentru intern? Ce le oferiți beneficiarilor din țară?

— Am început să colaborăm cu diferite firme care vin cu comenzi destul de scurte de confecții, garnituri de pat, pijamale, cămăși de noapte. Sintem receptivi la tot ce este nou. În curind vom avea două magazine proprii, în piața Soarelui, Micălaca, și la Fortuna, unde vrem să desfacem produse mai deosebite, de bună calitate, de serie mică, pentru a căror realizare sintem dispuși să importăm fire din străinătate. Aceste produse le

vom oferi și altor firme din țară, mai puțin celor din Arad, aici urmind să fim comercianți unici. Ceea ce aș mai vrea să adaug este că după părerea mea am avea nevoie de niște legi care să protejeze piața românească! Se aduc tot felul de produse turcești de proastă calitate. Și noi știm să facem lucruri deosebite, chiar dacă nu avem ambalaje care să ți fure ochiul și e păcat ca oamenii noștri să ajungă șomeri. Toate țările își protejează piețele, noi nu știm de ce nu am face la fel.

Pagină publicitară realizată de

MAGDA BEGE

IOAN SAVU

Foto: Romana Dănilă

noștri și că visele proprii mai pot încă aștepta!

originale, poeziei, prozei românești, a cărții de știință, medicale, tehnice, a cărții în limba maghiară sau în limba germană, — toate cărți care prin forța lucrurilor și prin forța impac-tului pe care-l au în rindul cititorilor nu beneficiază din start de tiraje foarte mari, — vă veți da seama că de fapt ne confruntăm, asemenea tuturor editurilor românești de tradiție care sînt interesate de cultura adevărată, cu foarte mari dificultăți, care nu provin din faptul că noi nu producem carte bună, ci din cel puțin două surse: una ar fi a creșterii exagerate a prețului cărții, asta corelată, după cum știm, cu creșterea prețului hirtiei și manoperei tipografice, și, legat de aceasta, prin scăderea dramatică a puterii de cumpărare a omului, a cetățeanului obișnuit. Aceasta a dus la o scădere a comenzilor din partea librării-ilor, iar concomitent cu aceasta s-a întimplat o scădere a tirajelor și o creștere exagerată a costurilor!

REP.: Cum sperați că veți putea supraviețui avînd în vedere că cea mai importantă editură a Transilvaniei nu are voie să piară în această dură perioadă de tranziție?

V.I.: Pînă acum am supraviețuit organizîndu-ne activitatea foarte exact, foarte temeinic și încercînd să acoperim pierderile economice pe care le suferim la cărțile cu un tiraj mai mic prin cistiguri realizate la cărți cu un tiraj mai mare! Plus că am beneficiat — aceasta trebuie să o arătăm fără nici un fel de rezervă — de un ajutor substanțial din

partea Ministerului Culturii și din partea Departamentului de Informații al Guvernului! Iată de pildă am tipărit o carte pe care eu o consider de-a dreptul fundamentală pentru cultura românească și pentru ceea ce înseamnă lumea românească actuală, o carte care a apărut în două volume: se numește „DREPTUL LA MEMORIE“. Este o antologie de texte fundamentale din cultura românească modernă, despre identitatea românească. Următoarele două volume se află în prezent la tipar. Este o carte în care se discută cine sîntem noi ca români, care sînt trăsăturile definitorii ale identității noastre naționale și spi-

rituale, care sînt părțile noastre mai bune, care sînt părțile noastre mai puțin bune, ce trebuie să facem să recuperăm ceea ce este bun și să menținem și ce trebuie să îndepărtăm din ceea ce este mai puțin bun în identitatea noastră națională. Această carte nu ar fi fost posibil de publicat fără un ajutor! Închipuiți-vă că sînt două volume, fiecare dintre ele are aproape 500 de pagini, și care costă, fiecare, abia 130 de lei! Cartea a apărut în 5.000 de exemplare, un tiraj foarte mic și cu toate acestea, o serie de Centre de librării nu au comandat-o! Printre aceste centre de librării imi vine să cred că se numără și Aradul, avînd în vedere că nici la ora actuală nu a ajuns în orașul dvs.! Nu aș vrea să greșesc și nici să aruz inutil pe librării din Arad, cu care, în general, avem relații destul de bune, dar la trei luni după apariție ea încă nu a intrat în cea mai importantă librărie din oraș! Deci nu poate exista nici o altă explicație decît aceea că nu a fost comandată! Și e păcat! E regretabil! Dar să revin la întrebarea pe care mi-ați adresat-o. Momentul pe care-l traversăm la ora actuală este foarte dificil pentru toate edi-

turile românești! De altfel în următoarele trei luni, întregul sistem editorial românesc se va restructura și se va pune practic pe alte baze. Toate marile edituri românești „Minerva“, „Univers“, „Enciclopedică“, „Științifică“, mai puțin „Eminescu“ și „Albatros“, și, inclusiv, „Dacia“ se transformă în societăți comerciale, urmînd ca în foarte scurtă vreme să treacă la un serios proces de privatizare. La început ele sînt cu capital de stat, dar, ulterior, așa cum am precizat vor fi privatizate. Sigur că acest lucru aduce și o neliniște pentru noi, pentru că s-ar putea (desigur nu este sigur) să fim nevoiți să renun-

tăm la o parte din programul foarte ambițios pe care ni l-am structurat! Dar, eu cred că în ciuda tuturor acestor lucruri se poate încă face foarte mult și un editor care are experiență și care are dragoste de cultură și vrea cu adevărat să o sprijine, găsește întotdeauna resurse în el însuși, dar și în cei din afară, ca aceste cărți, pe care vrea cu adevărat să le publice, să poată apărea!

REP.: Faceți parte din categoria poezilor-cărturari; cel puțin așa imi place mie să vă spun! Vă întreb, ce rol acordați cuvintelor în exprimarea poetică?

V.I.: Vreau să revin asupra a ceea ce fac eu în prezent, în afara a ceea ce fac la editură. Am declarat-o curînd, într-un interviu la Radio-București, precum și în cadrul altor două interviuri, pentru Televiziunea din București și pentru Televiziunea din Cluj, că de cîțiva ani încoace, așa cum s-a întimplat și în cazul multor confrăți de ai mei, activitatea literară propriu-zisă a celui care se mai cheamă încă scriitorul VASILE IGNA, a cam încetat să existe! Deschid și închid aproape în fiecare seară sertarul biroului meu cu gîndul că altceva este mai important în acest moment! Cred că mai important este ceea ce facem pentru semenii noștri și că visele proprii mai pot încă aștepta. Firește nu prea mult, pentru că este extrem de greu și frustant pentru un scriitor să treacă prea mult timp și să nu publice! Deci, pe primul plan stau nu propriile noastre vise, ci visul nostru de mîine, ce facem ca noi să ne dovedim condiția noastră de intelectuali atașați profund destinului culturii românești, ceea ce facem în acest sens și nu altceva ce facem pentru propria noastră creație! Repet, sentimentul cu care deschid și închid sertarul aproape în fiecare seară este extrem de dureros pentru mine! Dar, socot că altceva este important în această clipă! Întorcîndu-mă la întrebarea dvs., la cel rol acord cuvintelor în exprimarea poetică? Practic poezia se face cu ajutorul cuvintelor, ea nu poate exista în afara unui limbaj, iar poezia este un limbaj. Cuvîntul este practic vehiculul, cel ce duce, poartă ideea, cel ce poartă sentimentul, poartă gîndul creatorului dinspre el către omul căruia i se adresează, în cazul nostru cititorul! Așadar, acord un rol nici mai mare și nici mai mic decît cel care i se cuvine cuvîntului în poezie. Adică rolul fundamental! În afara cuvîntului care se poa-

Convorbire realizată de
EMIL ȘIMANDAN

(Cont. în pag. 15)

ILIE MĂDUTA

Poem

Ades gîndeam să plec în
toamna lină
cu păsăril' cerului spre sud,
spre-o țară ireală de lumină,
în care tînguiri nu se aud.

Ades gîndeam sub streșini
cotropite
de ploaie nemiloasă sau de nea
să fug pe-un riu cu
unde-ngălbenite
spre-o deltă ce mereu
m-ademenea.

Dar n-am putut, cum pasărea
ce-și lasă
în toamnă cuibul de pămînt
din șes,
spre-această vară de miraj,
aleasă,
din prispa casei mele să mai
ies.

Cu gesturi obosite și negații
cad frunzele din pom, foșnind
mereu,
Sînt tot mai copleșit sub
vaste spații
de umbra veștedă a unui zeu.

De multe ori am vrut în
toamna lină
să plec spre-o țară cu zenit
deschis,
unde în văluri albe de lumină
să-mi tremur ca o carne
crudul vis.

multiplînd în gesturi și
cîntare
mirajul vieții limpede, fecund,
într-un desis verzui, vărsat
spre mare
de boia abia cu crăstetul rotund,
sărîmărînd în foi cu blînd
cutremur
nervurile umflate și fierbînti
și singele de care mă cutremur
foc asupra în fetele cuminți;

și să respir zefirii de candoare,
mirosul leneș, greu și senzual,
ce zîmbe scaldă animal și floare
în baia unui aer de cristal.

Ades am vrut sub pomi cu
frunze-aprinse
că văd acestea toate într-o zi!
Dar port în mine mii de oști
învinse
cu scuturi frînte și cu flamuri
gri.

Și-oricit aș vrea tu aripi
îndrăznețe
în largi estroave dorul să-mi
alin,
sînt bintuit de lone și tristețe
și otrăvit de-o undă de venin.

Cu gesturi obosite, cu negații
cad frunzele din pom foșnind
mereu,
Sînt tot mai copleșit sub vaste
spații
de scrumu-ntunecat al unui
zeu.

Poetul Francisc Vinganu — la hotarul imaginarului

Poetul Francisc Vinganu, prin poezia pe care o scrie, ne pune în fața unui real văzut într-un fenomen analog cu cel numit Fata Morgana. Prin acest procedeu, domnia sa dă realului o frumusețe poetică.

Arta poetică acest scop îl și urmărește: să scoată în relief pronunțat frumusețile pe care le are în natura lui, chiar dacă ele ne sînt uneori mai ascunse. În acest chip Francisc Vinganu ne duce la hotarul imaginarului, — dar imaginile pe care ni le oferă domnia sa, în poezia scrisă nu sînt cele firești. În ele, obiectele sînt prinse în poziții răsturnate.

Ni le arată în infățișări care stîrnesc mirare.

Cam ce ar fi poezia, ca să vedem dacă domnia sa a ajuns la ea? Citez: „Poezie, tu ești, mai ales, în lăuntru nemărginirii abstracte, o trăire deplină și cutezătoare a limitei, a mărginirii ca sursă a lumii, ești atestarea brutală și clară a limitei pusă de soartă și pusă chiar soartei, tu ești cîntecul, durerea, nebunia, bucuria, cumințenia limitei” (Petru Crețea: „Poezia”, Editura Cartea Românească, 1983. Citat după Gh. Grigurcu: „Existența poeziei”, Editura Cartea Românească, 1986, art. : „Dialectica ordinii”, pag. 162).

În orizontul acestei definiții, sînt puncte cardinale și pentru orientarea noastră în poezia lui Francisc Vinganu. Notez poema: „Numai singurătatea este alta”. O transcriu în întregime, scoțînd-o deplin realizată: „Nu mi-a mai rămas (decît ceasul) pe peretele poeziei; — / pînă și toamna / este a copacilor. // Soarele / este același, / diagnosticul / este același, / numai singurătatea / este alta. //

O conștiință dramatică notează aceste motive, sugerînd prin ele un final. Aici nu mai există naivitate. Stăruie suferința, prin care, și singurătatea începe a fi mai gravă, mai pozitivă, și, pînă la urmă, numai ea formează mediul ambiant al poetului. Aici domină grav fenomenul singurătății. E un poem de atmosferă cu presiune prevestitoare de precipitare.

Citez: „... poezia, zice Gh. Grigurcu, (op. cit. pag. 159), e

indatorată a „descoperi” lumea în imanența ca și în nespecificul său, în continuitatea ca și în discontinuitatea sa, a o percepe ca pe un joc de „imagini” și „vise oarbe” care în planul estetic, potențează, enigmatic, principiile”. Poezia, deci, ar trebui să o considerăm „o înfiorată mărturie a Cunoașterii”.

O putem, oare, considera așa? Citez alt poem: „Plecarea destinului II Cioacănește. / Deschide palma. / Intră. / Se așează / pe linia vieții. / Meditează. / Își șterge liniștea / de pe frunte. / Suspină. / la soarele / sub braț / și pleacă. // ” Cit de puține notații, dar cit sînt de majore și de grave!

Destinul cioacănește, i se deschide palma, intră, se așează pe linia vieții, meditează, își șterge liniștea de pe frunte, suspină, se ridică, ia soarele sub braț și pleacă. O suită de acțiuni ale unei ființe fără profil. „Ființa

— personaj poetic n-are fizionomie. E destinul personificat, într-o acțiune cutremurător de fatală: „la soarele sub braț și pleacă”. Noi putem înțelege din aceasta că el ia viața și pleacă. (Soarele este simbolul vieții). Știm acum și urmarea meditației destinului, stînd pe linia vieții.

Aici avem și o extraordinară personificare.

Conținutul e baladesc și apropiat de mioritic. Autorul însă face o confuzie între două personaje de ordin extrauman: între destin și soartă. Destinul și soarta sînt personaje fără fizionomie, ci numai cu energie; sînt factori energetici în existența umană. Destinul este o individuire cu specific de existență, pe care-l primește ființa umană și cu care ea apare în lume, unde el are să se desfășoare, să se afirme în și PRIN om, iar soarta este poziția în libertate pe care o ia omul — în libertatea pe care o are și pe care și-o sporește. Ea este mai mult un rezultat al voinței personale în colaborare cu propria-i conștiință. Deci, pe „linia vieții” s-a așezat soarta, nu destinul, cînd autorul i-a deschis palma și soarele, în sens moral, nu l-a luat destinul, ci i l-a dat poetului.

Deschiderea, periculoasa deschidere a palmei este un rău, și răul este abuzul de existență pe care-l săvîrșim noi și prin care ne pierdem și libertatea și existența. Răul nu are realitate metafizică; realitatea lui apare în abuzul nostru de existență.

Răul e existențial, nu metafizic.

Poetul știe cu ce realități are de lucru în activitatea sa creatoare. Citez: „Poetul cîntă o esență implicată în fenomenologia vitalului pe care o dirijează implicabil, o esență aștitătoare prin adjectivarea senzuală și totodată izbăvitoare ca o ieșire, prin magică nominalizare, din infernul ființei. Exorcizarea răului existențial cu ajutorul unui nume abscons realizează o legătură între mentalitatea modern — intelectualistă și cea primitivă, impresionînd ca orice raport semnificativ între zone foarte îndepărtate”. (Gh. Grigurcu: op. cit. pag. 160).

Continuu cu citatul dintr-un poem al domnului Petru Crețea: „Tu dulce — neagră, furios amară / Esență / Care bîntuie arborei și gîndul, / Făcînd și desfăcînd gînduri și lumi, / Iluminînd pe dinlăuntru pătîmirea / Și sfîșîind fragila rezistență / a clipelor chemate să se ducă / Și să urce / În alt timp. Ție, trecere și stavilă, ar trebui să-ți dăm / Un nume / Pe care iadul ființei nu-l știe”. Am luat aceste lungi citate pentru o destul de apropiată asemănare problematică cu cele asupra cărora referez, cu toate că ele au altă formulare literară. Fiind alăturate însă, ajută la înțelegerea lor.

Poemele domnului Francisc Vinganu sînt din zona imaginarului, nu a ideității. Ele sînt de o uimitoare simplitate, dar numai în lucrurile mari poate fi simplitatea atît de frumoasă.

Un alt poem al domniei sale, a cărui valoare toată stă în imaginar, este poemul: „Mă lovesc și sun”. Îl citez: „Luna / decupează întrebări, / de aceea / mă lovesc de întuneric / și sun / că un tras / de frînghie, / dar voi credeți / că iarăși / fac înviere / De o deosebită frumusețe este imaginea vizual-motrică: „Luna decupează întrebări”, dar ea are și o deosebită forță sugestivă.

Poemul: „Cu termometrul sub aripă”, începe prin titlul din zona imaginarului. Trece apoi spre cea ideativă, dar printr-un spațiu ermetic. Nu mai era în acest poem nici alte imagini, nici alte metafore luminoase ca în celelalte.

Francisc Vinganu urmărește două scopuri în poezia pe care o scrie: și înnoirea expresiilor poetice, — fapt care i-ar mări capitalul de limbaj și, cu asta, și prestigiul de originalitate, (pe care o are din plin), iar pe de altă parte, să rafineze tot mai mult „cotele atinse anterior” a sensibilității artistice; — și uneori atinge înalte cote de emoții. Poetul caută să se devoteze, în acest fel, unui „misionarism poetic”, care îl obligă la tot mai multă măiestrie artistică.

GH. MOTIU

Pașii spiralei

În fiecare noapte
îmbătrinesc c-un luceafăr
și cîteva momente de iubire.
Dimineața sar în adîncul luminii
perii haina de cuvinte și
îmbrățișări,
mătur pașii oboșiți din cameră,
încalț pantofii surzi de drumuri,
și-i mîn spre mîine.
În fiecare zi
îmbătrinesc c-un soare.

Din punct de vedere

Din punct de vedere
politic
patratul este inutil,
timbrul
este un risc social
din punct de vedere politic,
poate și ceasurile
ne conduc greșit,
poate.
Eu cunosc mult mai mult
bunele maniere
din punct de vedere politic
ca și clapele unui
oarecare pian

X X

Mă doare
secolul XX din dreapta.
Iau o mașină
cu puțină apă,
îmi pun o compresă
de ziar
cu situația internațională
și mă culc
să visez puțin mormînt,
dar bunicul mă deranjează
cu ideile lui de lemn
vorbîndu-mi
despre necesitatea
de a fi viu.

La trecerea mea

Eu sînt generalul
vinului
și bat pasul de front
pe întrebările toamnei,
veselia mea
strălucește,
păsările ingenunchiate
își fac cruce
cu aripa stingă
la trecerea mea.

FRANCISC VINGANU

Aeroportul „Capitala“, Beijing. Grupul nostru, al celor 13 români, se îndreaptă spre tunelul mobil, pentru cursa de Tokio a companiei chineze „CAAC“. Vom călători cu un „Boeing 747“, capabil să poarte în pintecele sale 291 de pasageri. Motoarele încep să funcționeze, aeronava vibrează, iar noi ne legăm centurile de siguranță și ascultăm indicațiile stewardeselor cu privire la o eventuală și nedorită aterizare sau amerizare forțată. Mai aflăm că vom zbura la o altitudine de 10000 m, cu o viteză de 950 km/h și că în aproximativ trei ore și jumătate de zbor vom ateriza pe pista aeroportului „Narita“ din Tokio, trecind peste Marea Galbenă, Coreea de Sud și Golful Sagami dinspre coasta niponă a Oceanului Pacific.

Ce se poate face la bordul aeronavei pe timpul zborului? În primul rând, vom servi micul dejun. Apoi, după dorință, se poate viziona un film despre cariera muzicală a lui Neil Diamond, se pun la dispoziție ziare și reviste de circulație internațională sau pur și simplu îți montezi căștile de audiere, având posibilitatea de-ați alege unul din cele 12 programe: muzică, disco, country, concert simfonic, muzică chinezească sau japoneză, buletine de știri, teatru radiofonic, etc.

Pun mina pe un „Le Point“ și la pagina de magazin dau de un excelent documentar despre societatea „Matsushita Electric“, din care mă inspir...

Japonia este principalul producător de circuite integrate și produse electronice perfectionate. În 1975, industria electrică și electronică reprezenta, ca valoare a producției, aproape jumătate din siderurgie și 80% din industria automobilelor. S-a ajuns ca în 1985 să se depășească producția de automobile și siderurgică, iar pentru deceniul 10 al secolului nostru, producția electronică va avea o pondere dublă în raport cu industria auto.

„Într-un anumit mod și la un moment dat, Japonia va lua conducerea mării familii mondiale. Acest lucru se va produce cu ajutorul electronicii. Pentru că în acest domeniu, Japonia se va afla în fruntea cunoașterii mondiale“.

Cine este atât de profund convins de supremația țării sale? Și în ce calitate a făcut declarația de mai sus?

KONOSUKE MATSUSHITA. Aproape nonagenar, este un autentic om al secolului XXI, ce și-a devansat în permanență epoca. Lui Konosuke Matsushita îi aparțin tehnicile „Hi-Fi“, „Panasonic“, televizoarele, magnetofonele, și radiourile. Tot ale lui sunt firma „Victor“, care fabrică majoritatea magnetoscoapelor „VHS“, vindute în Europa și firma „National“ cu cele 10000 de produse electrice și electronice, de la banalele ascu-

țitori și până la scările rulante sau sofisticatele ordinatoare. Și nu în ultimul rând „VDH“, trei litere ce reprezintă un nou sistem de videodisc ce a început să fie comercializat din 1982.

Din cei 120.000 de salariați ai societății „Matsushita Electric“, 26.000 lucrează în afara Japoniei. Celor 110 uzine le revin 10.000 de cercetători și peste 55.000 de brevete, iar din cele 225 de societăți de vânzare, 30 sînt în afara frontierelor Japoniei. Exportul se extinde în 130 de țări și se anticipează că industria automobilelor va deveni principalul client al societății.

Unui doritor de un bun aparat TV i s-ar putea recomanda unul de producție SUA, Franța, Germania sau Japonia. Dar pentru un magnetoscop, opțiunea se reduce doar la două sisteme: „Betamax“ de la „Sony“ sau „VHS“ de la „Matsushita“. Și asta pentru că nu mai puțin celebrele firme „Philips“ și

cîtă vreme plățile vor fi rezonabile. Ce a urmat? Chiar dacă la început japonezii s-au piecat sub loviturile importurilor străine, concurența și atuu considerabil pe care îl oferea accesul la tehnologiile cele mai avansate au stimulat cercetările proprii, progresele japonezilor și, pe termen lung, era firesc ca doctrina lor economică să se impună. Din foarte mult imitat, Japonia începea să fabrice sub licență și apoi să modifice și să îmbunătățească detaliu cu detaliu cele mai reușite produse străine.

Și iată că azi, „Fujitsu“ este cel mai serios concurent al „IMB“, „Seiko“ al ceasurilor elvețiene, „Toyota“ și „Datsun“, al automobilelor europene și americane, iar roboții și biindustria se află deja în frunte. Japonia deține la această oră cel mai mare număr de brevete din lume.

Dr. Shunkiki Kisaka, profesor de tehnologie la Universitatea din Osaka și director de

hîrtie) și citește sau mai bine zis, recită, unul cite unul, cele „șapte comandamente“ ale grupului „Matsushita“, care sînt repetate de toți: să servești țara prin intermediul industriei, să fii corect, drept, să lucrezi în armonie și colaborare. După acest discurs de 3-4 minute comenzile sînt încă o dată transmise din om în om, în timp ce lucrătorii își pun mănuși albe. Bărbații poartă uniforme gri, iar femeile uniforme albastre.

Ora 8,00. Roboții demarează cu ritmul de inserare a fiecărei componente, la o șesime de secundă. Benzile încep să funcționeze. Șasiul televizorului sosește pe platou. Muncitoarea, stînd jos, apasă pe o pedală care îl ridică și îl scoate de pe bandă.

Fiecare lucrător trebuie să facă cinci sau șase operațiuni de 500 de ori pe zi. Și trebuie, în același timp, să gîndească ca și ceilalți 1.299 din cadrul celor 1.300 de muncitori ai uzinei, că el face parte dintr-un „Q.C.C.“ — cerc de control de calitate — de 810 persoane, care îndeplinesc aceeași sarcină, șeful fiind și el unul dintre aceștia.

Individual sau în grupuri, angajații sînt obligați să dea sugestii în legătură cu tot ceea ce ține de activitatea uzinei. La Ibaraki, se înregistrează în medie 116 sugestii pe angajat, din care 11 la sută au fost reținute pentru a fi aplicate în practică.

Konosuke Matsushita este primul din Japonia care introduce în 1965, săptămîna de lucru de 5 zile și, cu toate că munca femeii era subapreciată în Japonia, el instaura în acea epocă egalitatea salariilor între bărbați și femei. Pentru cei de peste 60 de ani (vîrsta pensionării) ce doresc să-și continue activitatea profesională, el a pus la punct un sistem de orării suplă.

La începutul anilor '60, Matsushita instalează uzine în țări sud-est asiatice. După prima criză a petrolului, el creează în Singapore, Taiwan, Malaezia și în America Centrală unități de producție. Nu e omisă nici Europa, unde sînt deschise unități în Marea Britanie (TV. color), Spania (articole electrocasnice), Belgia (baterii și pile electrice). În SUA preia conducerea secției TV de la Motorola. S-a ajuns astfel ca cele 39 de uzine din afară să asigure 40 la sută din vânzările grupului în străinătate. Preocuparea lui Matsushita este de a privi spre viitor. Iar viitorul pentru el este secolul XXI, cel al electronicii, al Japoniei, al Asiei.

(Tokyo)

JAPONIA (I)

NOTE DE CĂLĂTORIE

de Cosmin Valentina

„Grundig“ n-au putut să se impună decît foarte puțin, monopolizînd doar 2-3 la sută din piața de desfacere. Iar Masahiko Kuninaga, directorul general al diviziei internaționale „Matsushita“, prevede pentru anii următori o penetrație și mai accentuată a magnetoscoapelor, ele urmînd a fi valorificate în Europa într-un procent de 70-80 la sută. Acest lucru ar însemna că expansiunea japoneză de magnetoscoape în Europa, care a fost de 600.000 de unități în 1979 și de 1.200.000 în 1980, va fi mult peste 10 milioane de unități spre sfîrșitul mileniului.

Konosuke Matsushita explică această sfidare tehnologică japoneză începînd cu anul 1960. Japonia, ridicată pe ruinele războiului, era o țară săracă și întîrziată din punct de vedere tehnologic, a cărei industrie abia începea să se dezvolte. Țara era închisă față de importurile din afară. Industria își dădeau seama că acest sistem de protejare a pieței nipone nu va putea dăinui. Unii erau pentru deschiderea frontierelor și cereau insistență acest lucru. Alții se împotriveau, argumentînd că industria japoneză nu va rezista produselor americane și europene de calitate superioară, mai ieftine și cu veritabile cărți de vizită. Konosuke Matsushita a fost unul dintre cei ce se pronunțau pentru liberalizarea pieței japoneze, cu condiția ca partenerii externi să nu-și limiteze vânzările de licențe, de „know-kow“ și de tehnologii,

cercetări al grupului „Matsushita“, declara: „Nu vom avea surprize pînă la mijlocul secolului XXI pentru că în acest domeniu al electronicii știm aproape tot ce se va întîmpla“.

Cercetarea nu e rezervată numai unor anumiți oameni, din laboratoare. Fiecare unitate de producție are și contingentul său de cercetare și toți, inclusiv tinerile lucrătoare care lucrează la bandă, trebuie să participe la aceasta.

Cea mai importantă uzină din cadrul secției TV, de la „ME“ este cea din Ibaraki. Din 1952 și pînă în prezent s-au produs peste 70 milioane de aparate TV. Din cei 2.600 de angajați, 600 lucrează în cercetare, 450 în aparatul comercial, 250 în aparatul administrativ și 1.300 direct în producție, 80 la sută din activitate se efectuează cu ajutorul mașinilor unelte cu comenzi numerice.

Iată cum decurge o zi de muncă la uzina din Ibaraki...

Ora 7,45. Gimnastică și muzică transmisă prin radio timp de 5 minute. Urmează, cîntat în cor, imnul „Matsushita“. După care, rîndurile se strîng pentru ședința de masaj. Fiecare masează umerii celui din față. Și, în sfîrșit, începe lucrul. Șeful de echipă se urcă pe un taburet. Moment solemn: desfășoară un „mekemono“ (sul de

Aseciația arădeană pentru cultura poporului român

Prin efortul intelectualilor arădeni, în anul 1861 s-a înființat „Asociațiunea națională în Arad pentru conversarea și cultura poporului român”. Scopul acestei asociații era promovarea culturii naționale prin oferirea de burse tinerilor studenți români în vederea continuării studiilor la diferite universități, precum și prin premii sau ajutoare propriu-zise, acolo unde era cazul, oferite cadrelor didactice, pentru a putea continua activitatea didactică. De asemenea multe școli erau ajutate în procurarea de manuale școlare sau material didactic, precum și scriitorii români și toți cei care se osteneau pe tărîmul culturii naționale. Pentru oferirea posibilităților de informare în domeniul cultural s-a pus bazele unei biblioteci, care prin procurarea

de cărți, ziare și reviste, a devenit și ea un puternic focar de cultură. Cotizația anuală a membrilor a fost stabilită la cel puțin un florin. Episcopul diecezan a oferit 80 florini anual iar fiecare profesor de teologie cite 40 florini anual. Alți cotizanți au oferit cite 20, 12, 10 fl. anual. Familia Mocioni a oferit 340 florini acestei noi asociații.

La data de 10 octombrie au fost definitive și trimise spre aprobare statutele acestei asociații culturale, iar semnatarii acestora care devin și membrii fondatori, sint următorii: Procopie Ivașcovi, Episcopul Aradului; Ioan Rațiu, protopopul Aradului; Petru Rațiu, preot paroh; Gheorghe Popa; Dr. Atanasie Șandor; Miron Românul; Alexandru Papp; Emanuilă Missics; Nicolae Filimon; Me-

letie Șerb; Damde Nicoară; Ioan Arcofi; Ioan Popovici Sedeanu; Dimitrie Tiaha; Lazăr Ionescu; Gheorghe Popovici; George Haica; Ștefan Antovici; Dr. Ion Brândușeanu și Ioan Petroniu.

Ulterior această societate își va schimba numele în „Asociația națională arădeană pentru cultura poporului român”, denumire pe care o va purta până la data de 5 noiembrie 1924, cind Adunarea Generală decretează în unanimitate contopirea ei cu „Asociația pentru literatura română și cultura poporului român” (ASTRA) din Sibiu. Tot atunci s-a înființat la Arad un despărțămînt al asociației, cu numele, „Despărțămîntul Județului Arad”. Actualmente acest despărțămînt, poartă numele ilustrului patriot Vasile Goldiș.

În ce privește activitatea a-

cestei asociații, menționăm faptul că la început a fost bogată. S-au organizat o serie de conferințe, s-au oferit multe burse, s-au ajutat multe școli și multe cadre didactice. Urmează, însă, începînd cu anul 1911, un deceniu obscur, în care acțiunile ei au lipsit aproape total. Despre acest lucru vorbește Vasile Goldiș, într-un raport din data de 5 noiembrie 1920, devenit prim directorul asociației, raport pe care îl prezentăm integral în încheiere. Activitatea ulterioară o va împleti cu ASTRA din Sibiu.

Se cade să cunoaștem eforturile depuse de înaintașii noștri pe tărîm cultural, pentru ca și noi cei de azi să le urmăm pilda și să-i facem vii în sufletele noastre.

Diac. CORNEL CLEPEA

Direcțiunea Asociațiunii arădene pentru cultura poporului român, aleasă în adunarea generală din 3 martie 1910, azi cind Vă înainteză acest raport, se simte cuprinsă de un adînc regret, dar în același timp și de o mare satisfacție.

S-au împlinit acum, iată 10 ani de la ultima noastră adunare generală și direcțiunea, aleasă atunci, trebuia de mult să fie înlocuită prin alta. Regretul nostru adînc este pentru vitregitatea împrejurărilor, care îndată după anul 1910 au împiedicat funcționarea normală a Asociației arădene pentru cultura poporului român și au făcut chiar imposibilă ținerea vreunei alte adunări generale în anii următori.

Ne vom aduce aminte cu toții, că după anii 1909-1910, în care doi ani consecutivi s-au ținut cele două marelle adunări generale, s-a înființat corul Asociației, se începuse seria excursiilor culturale în provincie și prelegerile publice cu schiopictonul..., deodată în anul 1911 a dat peste noi regretabila dihonie², în care amorțesc orice posibilitate a unei conlucrări sociale și se rupsesse firul făptuirilor culturale, cu un început atît de promițător.

În urma regretabilei încercări de desolidarizare societatea românească din orașul și județul Arad fusese paralizată și adusă la imposibilitate de a funcționa în orice organizație socială. În curînd au venit apoi anii războaielor. În anul 1912 s-a început războiul balcanic, în 1913 intervenția României, congresul de pace de la București, iar în vara anului 1914, se aprinse focul îngrozitor, care avea să realizeze, un nou pas înainte pe scara civilizației în mijlocul popoarelor aparținătoare sferei culturii apusene și să dea sancțiune aspirațiilor de libertate a națiunilor

subjugate din centrul și răsăritul Europei.

Și bucuoroasa satisfacție a direcțiunii acestei Asociații este tocmai în funcție de înfăptuirea idealului nostru național, care pretindea reintregirea neamului românesc de pe teritoriul Daciei lui Traian într-un singur stat național. Putem s-o spunem fără sfiială că, în cursul vremilor la făurirea viitorului de aur Asociația arădeană a pus și dînsa măcar o prea mică pîrticică prin munca ei de neîncetată întărire a conștiinței naționale.

Visul de veacuri al națiunii noastre s-a împlinit și simțim acum adînc datorita noastră de

tul puternic pentru apărarea ei împotriva oricăror năzuinți dușmane.

Această înaltă necesitate patriotică a fost simțită în primul rînd de conducerea viitoarei armate românești, al cărei șef administrativ, ministerul de război a și luat laudabila inițiativă pentru organizarea societății românești în cadrele unei instituții, careia i s-a dat numele de „case pentru educațiunea națională”.

Inițiativa aceasta a ministerului nostru de război a fost obiectul mai multor consultații aici în Arad în mijlocul celor cu cădere. Au ajuns cu toții de

Cuvîntarea lui Vasile Goldiș la împlinirea unui deceniu de la înființarea Asociațiunii arădene pentru cultura poporului român

a reveni la munca culturală întreruptă în anul 1911. Trecutul înourat și plin de suferință s-a încheiat și privirile noastre, precum și toată acțiunea noastră de azi înainte se îndreaptă spre viitor.

Am luat deci inițiativa reînvierii Asociației arădene pentru cultura poporului român. Eram și sîntem convinși, că, Românii reuniți în statul lor național au datorita patriotică să dea acestui stat putere crescîndă prin aprofundarea sentimentului de solidaritate națională, care nu se poate întemeia decît prin cultură și iubire de neam. Mai virtos în atmosfera atît de firesc tulburată prin războiul mondial este datorita noastră patriotică de a restabili armonia socială între fiii aceleiași națiuni și a întări în toate straturile neamului nostru credința că numai cu toții împreună, nu sfîșiindu-ne, ci iubindu-ne, unii pe alții, vom putea făuri temeiul fericirii viitoare a națiunii noastre și scu-

acord că, instituția caselor pentru educația națională are același scop patriotic și cultural, care a fost totdeauna călăuză Asociației arădene pentru cultura poporului român și astfel am crezut că, în loc de a pulveriza energiile naționale din acest oraș și județ prin înghețarea mai multor societăți cu scopuri similare, este preferat și mai util pentru scopurile urmărite unificarea acelor energii într-o singură societate.

S-a ivit astfel necesitatea de a schimba statutele societății noastre aducîndu-se organismul său în concordanță și cu vremile schimbate și cu scopurile urmărite de casele pentru educația națională. Se va prezenta deci Onoratei Adunări generale o propunere specială a direcțiunii referitoare la întocmirea unor noi Statute ale Asociației.

În cei din urmă zece ani, începînd cu anul 1911, cum am arătat la începutul acestui raport Asociația arădeană a dezvoltat o activitate foarte redusă.

Pentru a nu lipsi mai virtos clasa comercianților, industriașilor și economiștilor români din Arad de localul lor de întîlnire, s-a susținut sala Asociației în casele comunei bisericesti de pe piața Catedralei, a cărei chirie a consumat toate venitele Asociației. S-au mai dat afară de aceasta citeva ajutoare pentru studii și la ucenici. Atît și nu mai mult.

Secretarii Asociației s-au depărtat de mult din Arad, tot astfel și bibliotecarul ei, iar casierul sub greutatea vremilor a încetat și dînsul a mai cere taxele de la membri. Astfel starea materială a Asociației este slabă de tot. Casierul va înainta Onoratei Adunări generale raportul său în chestiune.

Cu adînc regret Vă raportăm că, în timpul de la ultima adunare incoaci au trecut din viață vicepreședintele societății dr. Nicolae Oncu și membrii din direcțiune Vasile Micula profesor preparandial și dr. Laurențiu Luca paroh-protopop gr. cath. român în Arad.

Rugăm Onorată Adunare Generală:

1. Să binevoiască a-și exprima la protocol regretatele sale pentru trecerea din viață a membrilor dr. Nicolae Oncu, Vasile Micula și dr. Laurențiu Luca.
2. Să primească acest raport al nostru și să dea absolutoriu direcțiunii.
3. Să primească la rîndul său raportul casierului despre situația materială a societății dîndu-i asemenea absolutoriu.
4. În ordinea de zi să primească și să discute proiectul pentru noile Statute ale Asociației — și.
5. Să aleagă noul comitet conducător central pe perioada de trei ani (1920, 1921, 1922).

Din ședința direcțiunii ținută în Arad la 5 Noiembrie 1920.

VASILE GOLDIȘ
prim-directorul Asociației arădene pentru cultura poporului român

Eminescu în confluență cu realul

(urmare din pag. 3)

granitul gândurilor, curge, lin și ritmic, adinca apă a simțirii sale.

Eminescu exprimă, cu înaltă artă poetică și ceea ce aparține inventarului filosofic și ceea ce aparține unui om pasionat de frumusețile naturii. Filosoficul însă nu-i definit în poeziile sale, ci sugerat, iar poeticul nu-i zugrăvit, ci experimentat în trăire.

Gândirea susține permanența simțirii, iar lirismul — permanența gândirii sale.

Eminescu e unic, fiindcă nu ne putem dobîndi independența față de el. Dacă, după o lectură a poeziilor sale, căutăm în noi, îl găsim pe Eminescu, ca spiritualitate.

Iată de ce, lirica eminesciană n-are limbaj convențional.

Lirica lui Eminescu n-are structură însușită, ci organică crescută în ființa lui. Numai de aceea ne poate captiva, fiind naturală nu artificială, ea are putere să dea creștere și în noi, unei spiritualități înrudite. Pe el nu-l putem separa de sensibilitatea noastră fiindcă-i prea firesc. Lirica sa nu se datorește atît culturii sale, cît temperamentului său. Simțirea lui nu se repetă, ci se statornicește.

Eminescu are atîta putere spirituală în poezia lui încît poate să ne modifice.

Eminescu e profund și unic pentru că în el simți și înțelegi mult mai mult decît exprima, și mai ales, ceea ce exprimă el, toți oamenii pot să comunice între. El e compatibil cu toți oamenii. Gîndirea lui se potrivește pe toate mințile — și specializate și nespecializate — iar simțirea lui, pe toate inimile.

Tot ce aparține gîndirii sale Eminescu precizează prin simțire, și tot ce aparține simțirii, el amplifică prin gîndire. El a creat cel mai vast univers poetic, prin luarea simțirii „în poezie mentală”, și a gîndirii — în elanul trăirii. Dar simțirii nu gîndirea îi ordonă să existe, ci gradul de finețe a sensibilității.

În tot cazul, încă, la Eminescu nu există noțiuni nepuse în acord cu simțirea exprimată. De aceea, în scrisul lui, nu poate înflori neînțelegerea, cu toată subtilitatea lui.

Eminescu rămîne pentru noi cel mai mare creator și de poezie și de limbă. El n-a învățat limba artistică de la poezii altor popoare, ci a creat-o el singur, din limba poporului nostru.

Momentul și scopul în care vorbim despre Eminescu nu ne permit o analiză, fie măcar a-

supra unei singure opere, fiindcă evocarea pe care i-o facem, impune o sinteză, nu o analiză.

În literatura noastră, Eminescu e într-adevăr Luceafăr, în primul rînd, pentru că el a creat limba artistică pentru spiritele literare, apoi a introdus în poezie spiritul însuși ca realitate psihologică, în adevărate condiții de artă.

Nici într-o poezie a altui poet, conștiința nu-i așa de afectată de natură, ca în poezia lui Eminescu, iar pe de altă parte, nimeni „n-a făcut spărături” așa de mari în zidul de nedreptăți sociale, ca genialul proletar.

Nici un personaj, din nici o scriere a altui poet, nu „păstrează în suferință” o calitate mai morală și o atitudine mai categorică decît Luceafărul, cu care admiratorii obiectivi îl identifică pe poet. Pentru Eminescu suferința proprie n-a fost o prăpastie, atîta putere morală a existat în el. A văzut însă o prăpastie socială în suferințele poporului de jos.

Golurile existenței, din care timpul încearcă în zadar, a se naște, nu-i pot cuprinde nici gîndirea nici simțirea. Ele vor rămîne ca niște eterne raze din Luceafăr între constelațiile poetice ale literaturii române.

Biblioteca „Semănătorul” de la Arad (I)

(urmare din pag. 5)

3. Ioan Agîrbiceanu: Din viața preotească — schițe.

4. Ioan Barac: Pepelea giscariul.

5. Emil Isac: Ardealule, Ardealule bătrîn.

6. Ion Băilă: Însurăm pe Victor.

7. Mihail Gaspar: Blestem de mamă — roman.

În catalogul primilor doi ani mai figurează o traducere din literatura universală: Grazia Deledda — La stîna și ispita, — schițe traduse de I. Mușlea, două opuri cu caracter religios și o carte de publicistică, semnată de Ion Clopoțel: „Însemnări, pe răboj”.

În domeniul literaturii beletristice trei nume atrag atenția: Alexandru Ciura, nume deja cunoscut în publicistica transilvană, considerat pe atuncia ca unul dintre fruntașii scrisului din această provincie; Ioan Agîrbiceanu, colaborator frecvent la „Tribuna” și „Românul” din Arad, care deja bătea cu tot mai multă insistență la porțile celebrității; și Emil Isac — la fel colaborator asiduă al „Românului”, care și el începuse să se impună în scrisul transilvan.

Am mai putea adăuga numele bănățeanului Mihail Gaspar, și pe cel al lui Ioan Barac al cărui operă „Pepelea giscariul” fusese scos pentru publicare din vechiul fond de manuscrise iluministe, provenit de la Alexandru Gavra, căruia îi fusese predat de către magistratulul translator al Brașovului încă prin anul 1829, cînd Gavra se luptă să înjghebeze „ortăcia” sa pentru tipărirea cărților românești. Numele autorilor cărților de popularizare a științei sînt de asemenea remarcabile în cultura transilvană a vremii: Ioan Lupaș, Emil Borza, Victor Stanciu, Ioan Matei. Toți aceștia după Unire vor juca un rol de seamă în învățămîntul universitar, fiind de fapt întemeietorii școlii științifice clujene, și lăsînd în urma lor opere remarcabile.

Toți cei pomeniți mai sus sînt ardeleni, singurul mare scriitor de dincolo de Carpați tipărit pînă la 1918, fiind Mihail Eminescu. Într-o vreme de război, cînd se strîngeau tot mai multe chingi în jurul poporului român din Transilvania, era probabil dificil, dacă nu chiar cu neputință, a se tipări autori de dincolo de Carpați.

Dar chiar în plin război, după ce România se declarase deja împotriva Puterilor Centrale, editura Semănătorul reușește o îndrăzneală performanță, publicînd o impresionantă „Antologie a scriitorilor români de la 1821 încoace”. Alcătuită de către Ioan Clopoțel, fost redactor al ziarului „Românul” și, alături de Victor Stanciu, un fel de consilier literar al editurii, pentru perioada de dinainte de 1918, antologia cuprindea 76 de scriitori, începînd cu Gheorghe Lazăr și sfîrșind cu Mihail Codreanu și Aron Cotruș. Antologia a apărut în patru volume, însumînd în total peste 1000 de pagini. În prefața primului volum, datată din iulie 1917, Ioan Clopoțel notează că deși nu a cuprins în antologia sa toate talentele pe care le-a născut poporul nostru, el a căutat să-și împodobească totuși paginile culegerii sale „cel puțin de reprezentanții epocilor diferite, talentele care au ridicat înălțimi și puncte de plecare”. Care sînt expresia preocupărilor, tendințelor de prefacere ale vremurilor trecute. Punînd accentul pe operele marilor scriitori, autorul antologiei ține să precizeze însă că nu a trecut cu vederea „nici mănunchiul scriitorilor mărunți, a căror personalitate literară este interesantă și sînt mici documente vii întregitoare, ce te-ajută la descifrarea curentului dintr-un anume timp”.

În prefața Ioan Clopoțel avertizează pe cititor că în eventualitatea unei defaceri rapide, antologia va fi completată cu apariția unui volum care să

cuprindă pe scriitorii vechi, anteriori secolului al XIX-lea, și cu un altul, care să includă mărgăritarele poeziei populare. Deși cele patru volume s-au bucurat de o bună desfaceră, completările anunțate nu au mai apărut.

Selectia făcută de Ioan Clopoțel este judicioasă, atît în ce privește autorii antologați, cît și alegerea operelor acestora. El a inclus în antologie pe toți scriitorii de seamă de la 1821 încoace, și deși s-au strecurat în această antologie cîțiva scriitori minori, ca Virgil Onițiu, Maria Cunțan ș.a., se poate afirma fără nici un dubiu că ea este reprezentativă. Este suficient să menționăm numele scriitorilor antologați, pentru a ne da seama de acest fapt.

VOLUMUL I: Gheorghe Lazăr, Dimitrie Țichindeal, Gheorghe Asachi, Ion Heliade Rădulescu, Antich Cantemir, Barbu Paris Mumuleanu, Alexandru Hrisoverghi, Vasile Cîrlova, Constantin Stamati, D. Petrino, Alexandru Depărățeanu, N. Nicolescu, Alexandru Șonici, Grigore Alexandrescu, Anton Pan, Dimitrie Bolintineanu, Alexandru Sihleanu, Gheorghe Barițiu, Andrei Șaguna, Timotei Ci-pariu.

VOLUMUL II: Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, Alexandru Odobescu, Constantin Negruzzi, Gheorghe Panu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, C. A. Roseti, Cesar Boliac.

VOLUMUL III: Titu Maiorescu, Mihail Eminescu, Nicolae Gane, Nicolae Filimon, Iacob Negruzzi, Ioan Slavici, Ion Creangă, Petre Ispirescu, Alexandru Macedonski, George Coșbuc, Alexandru Vlahuță, I. L. Caragiale, Barbu Ștefănescu Delavrancea, C. Dobrogeanu Gherea, Ioan Gorun, Aron Al. Brătescu-Voinești, Petre Lucușteanu, Duiliu Zamfirescu, Virgil Onițiu, Andrei Bărganu.

VOLUMUL IV: Nicolae Iorga, Emil Girleanu, Mihail Sadoveanu, D. Anghel, Șt. O. Iosif, I. Al. Basarabescu, Sextil Pușcariu, Ion Adam, Ion Ciocirlan, Ion Agîrbiceanu, Alexandru Ciura, Octavian Goga, P. Cerna, Ecaterina Pitiș, Maria Cunțan, Marie Chendi, C. Sandu Aldea, Caton Theodorian, Al. Cazaban, Zaharia Bărsan, Dr. Ioan Lupaș, G. Ranetti, Victor Vlad Delamarina, G. Galaction, A. Cotruș, Mihail Codreanu.

Autorul antologiei a dovedit o bună intuiție și la alegerea operelor. Astfel din Maiorescu este redat studiul despre „Eminescu”, din Slavici „Popa Tandă” și „Scormon”, din Eminescu „Scrisoarea III”, din Macedonski „Noaptea de decembrie”, din Creangă un fragment din „Amintiri”, din Sadoveanu „În pădurea Petrișorului”, din C. Dobrogeanu Gherea studiul „Asupra criticii”.

(Urmare din pag. 4)

creația lui Volbură Poiană Năsturaș. Este destul să aruncăm o privire peste titlurile diferitelor volume, pentru a ne da seama ce loc ocupă de fapt această poezie în activitatea scriitorului. Titluri ca: „Aurul patriei“, „Patria“, „Pământ românesc“, „Fata din Ardeal“, „Țara noastră“, „Hotarele“, sau „Medalie de aur, țării“, nu fac altceva decît să sublinieze opțiunea pe care poetul o face față de lirica patriotică. Teme diferite, luate din istoria noastră veche și nouă, evocări ale unor mari momente din trecut, sau ale unor protagoniști de seamă din istoria patriei, de la Ștefan cel Mare la Horia și Avram Iancu și pînă la eroii din zilele noastre, au prilejuit pagini nenumărate, străbătute de un vibrant și cald patriotism. Dacă în multe dintre aceste pagini poetul se lasă furat de momente efemere, care prilejuiesc o poezie ocazională, festivă și discursivă, adeseori carentioasă din punct de vedere estetic, totuși din acest bogat florilegiu se pot desprinde destule pagini notabile, în care vibrația poetică este autentică. Atunci cînd poetul se îndreaptă spre trecutul eroic, aureolat de lupta pentru libertate și dreptate socială, versurile sale se împlinesc în mod fericit, au densitate și forță evocativă, și nu de puține ori, destule calități stilistice. Aș cita în acest sens ciclul „Mic letopiseț despre domnia lui Ștefan cel Mare“, din care se detașează citeva sonete, ca: „Vaslui“, „Baia“, „Soci“, „La Daniil Sihanstru“, „Aprodul Purice“, ș.a.

Transilvănean prin adopțiune și prin cei 50 de ani petrecuți dincoace de Carpați, Volbură Poiană Năsturaș cîntă și istoria zbuciumată a acestei provincii. Horia și Iancu sînt prezenți adeseori în paginile sale, iar frîngerea Ardealului în două, în urma odiosului dictat de la Viena, a prilejuit poetului un întreg volum protestatar, „Hotarele“ în care revolta și nădejdea se împletească laolaltă. Uneori protestul împotriva nedreptății ia proporții cosmice, ca în „Roata de la Bălgrad“, „Hotarele“, „Avram Iancu“, „Horia, Cloșca și Crișan“, iar figura moțului ce își ascute „coasa de un munte“ se profilează vaticinară peste istoria și cerul Transilvaniei. Alături de oameni, natura însăși protestează împotriva injustiției:

„În Maramureș pe Gutin
Cocoșii muntelui, spre seară,
Pe creanga lumii beau

venin
Din scorbura cu apă-amară.
Tot latră lung, căteaua,

lung,
Pe care Dragoș o asmute
Înspre hotarele pierdute,
Cu plîngerile ce-l

străpung“.
(În Maramureș)

Din același filon de aur al poeziei patriotice au răsărit mul-

te versuri remarcabile, din care se degajează un patos autentic, care produce un puternic ecou în sufletul poetului dar și în cel al cititorului. În ultima perioadă a vieții versul său a suferit o miraculoasă întinerire, așa după cum el singur ne-o mărturisește în „Cuvîntul înainte“ așezat în fruntea poeziilor din ultimele decenii:

„Ori cit mi-i drumul de
bătrîn

Dator vieții nu-i rămîn.
Cînd fulgii anilor mă ning,
Cu paloș tinăr mă incing,
Să scriu în răsărit de țară,
E primăvară-n călimară.

Sînt ca un pom cu roade

noi,
Mi-a dat viața un altoi“.

POEZIILE VOLBURĂ-POIANĂ NĂSTURĂȘ — MARTOR LA TOATE MARILE MOMENTE ALE LIRICII ROMÂNE CONTEMPORANE

Dar și în perioada celei mai adînci senectuți poetul îi aduce un suprem omagiu tot țării. Poezii ca: „Sărut mina țării“, „Medalia de aur“, „Cîntec tineresc“ și multe altele.

Aduc schimbări favorabile nu numai de mesaj poetic, ci și în privința limbajului artistic. Vocea care străbate dincolo de zăpada anilor este clară și tinerească:

„Cînd anii mă înzăpezesc
Eu scriu un cîntec

tineresc

Un cîntec nou, un

cîntec treaz

Ca o lumină pentru azi“

(Cîntec tineresc)

Un optimism robust, o mare dignitate și seninătate se desprind din aceste producții ale senectuții, în care poetul refuză să fie bătrîn și se prinde cu țara întreagă în hora tinereții fără bătrînețe:

„Nu ești bătrîn cînd încă

poți s-admiri

Un joc de fluturi printre

trandafiri;

Cînd vezi azur pe fruntea

unui munte,

Ce-i albăstrește coamete

cărunte.

Cînd scoate cîntec de

argint caisul

Și-i înțelegi privighetorii

visul;

Cînd îți suride spicul din

cunună

Și fluieră ascuți pe văi

cu lună;

Cînd ții nepotul gîngurînd

în brață;

Eternul simbur purtător

de viață. . .

Nu ești bătrîn, cînd te-a

pătruns în piept

Baltagul vremii, și-ai rămas

tot drept!

Nu ești bătrîn cînd

îndrăgești o carte

Și ai puteri să nu te temi

de moarte.

Nu ești bătrîn, doar anii

te-au albit,

Dar urci cu țara

drum întinerit! . . .“

„Balcic“, „Sub lună“, „Pe plajă“, „O fată lopătează“ din ciclul „Balcic“, multe dintre cele incluse în ciclul „Toamnelor“, sau altele ca: „A înnopțat“, „Adam“, „Nu știu“, „Era-ntr-o luni“, „Unguroaica“ ș.a., în care predomină eroticul, constituie partea cea mai trădnică și mai apropiată de sensibilitatea modernă din opera lui Volbură Poiană Năsturaș, prin care el reușește să se apropie de nivelul poeziei viabile de esență tradiționalistă, practică de către unii dintre poeții noștri de seamă dintre cele două războaie mondiale. Aceste poezii îl apropie, prin tematica abordată, cit și prin recuzita poetică folosită de Ion Pillat, sau Vasile Voiculescu, fără a fi însă în prea mare măsură tributar acestora.

Judecând în ansamblul poeziei românești din primele 6 decenii ale veacului, opera lui Volbură Poiană Năsturaș ocupă, desigur, un loc modest în istoria literaturii noastre naționale, dar raportată la curentul sămănătorist, din care scriitorul face parte în mod cert, poezia sa marchează prezența unui asiduu discipol apărut în anii de declin ai sămănătorismului, care chiar dacă nu a fost capabil să reînviereze o mișcare condamnată la dispariție, prin numeroasele sale volume de versuri publicate i-a prelungit ecoul pînă tîrziu, în zilele noastre. Operele unor: Maria Cuntan, Maria Botiș-Ciobanu, Ecaterina Pitiș, sau G. Tutoveanu, — ca să cităm doar cîteva dintre cei care frecventau cu asiduitate publicațiile din constelația sămănătoristă, se situează sub nivelul creației lui Volbură Poiană Năsturaș.

Poezia sa este fără pretenție, așa cum just remarcă Nicolae Iorga, dar talent este în ea, iar îndelungata prezență a poetului în viața literară din Arad și Timișoara a lăsat o diră adîncă în cultura acestor două orașe. Membru al Societății Scriitorilor Români încă din anul 1923, a fost primul președinte al Asociației scriitorilor români din Banat, înființată între cele două războaie mondiale, și în această calitate s-a vădit a fi un neobosit militant pentru pătrunderea cărții și a culturii în masele populare, cărora de fapt le era adresată poezia sa. De aceea recitată opera poetică a scriitorului va aduce în mîna cititorului nu numai un document literar, merit să înfățișeze o epocă apusă, cu toate luminile și umbrele ei, ci și o carte vie, capabilă a-și croi drum spre sensibilitatea cititorului din zilele noastre, care va depune mărturie despre o mare pasiune pentru scris și pentru frumos, cărora poetul Volbură Poiană Năsturaș le-a rămas credincios peste șase decenii și jumătate, timp în care a ars fără încetare miresmele pure ale sufletului pe jertfelnicul de aur al muzelor.

(Urmare din pag. 9)

te transforma în idee, în metaforă, poezia nu are cum să existe!

REP.: Cite cărți de poezie ați publicat până în prezent?

V.I.: Am publicat, până în anul 1989, în exact 20 de ani de la debutul meu editorial, un număr de 7 cărți de poezie, o carte de proză și câteva traduceri.

REP.: Vă rog să ni le reamintiți!

V.I.: Da, am să încep cu „ARME ALBE” (1969), apoi în ordinea cronologică au apărut „FUM ȘI NINSOARE” (1972), „PROVINCIA CARTURARULUI” (1975), „STAREA DE URGENȚĂ” (1981), „GRĂDINA...” (1984), „INSULA VERDE” (1987), „ORBITE” (1989) și vă mai amintesc volumul de proză „ORA MORILOR DE VINT” (1978). Ceea ce va urma nu este prea greu de precizat, dar nu vreau să mă hazardez în proiecte sau în niște mărturisiri de care să nu mă pot ține!

REP.: Deși critica literară nu v-a „răsfățat” așa cum a făcut cu mulți poeți mai puțin importanți decât dvs., ea a sesizat câteva elemente care cred că vă definesc cu multă precizie. De asemenea s-a subliniat că fiecare nou volum v-a definit o nouă stare poetică, iar aceste stări sînt legate între ele printr-un discret spirit blagian. Cum vă definiți starea de poezie ce v-ar defini în prezent mai bine?

V.I.: Sigur că eu nu am fost un răsfățat al criticii literare, dar nici nu aș putea spune că am fost neglijat de critica literară, dimpotrivă, despre toate cărțile mele s-a scris în general pertinent, pozitiv. Critica literară a surprins exact dimensiunile și coordonatele poeziei mele. În oricare caz nu eu aș putea fi cel îndreptățit să mă pling de o proastă receptare a poeziei mele în critica literară. Așa cum am arătat, dimpotrivă îi sînt recunoscătoare și cred că, repet, a surprins exact ceea ce trebuia să surprindă în creația mea poetică până acuma. Sigur, în timp, e firesc, atît viziunea personală, cit și modul de a face poezie a unui autor se modifică. Este inevitabil și este normal să se întimplă așa. Totuși în creația fiecărui poet, oricare ar fi el, ori cit de spectaculoasă și de puternică ar fi această evoluție, rămîn întotdeauna câteva teme importante, câteva obsesii importante, idei care vin, care se reiau din unghiuri diferite, din puncturi de vedere a unor experiențe sufletești diferite, pentru că acestea sînt în realitate cele care au ecoul cel mai durabil și cel mai profund în poezie! În ceea ce mă privește, nici una din cărțile mele nu a fost alcătuită la întimplare. Fiecare carte a fost scrisă cu un anumit gând,

avînd la temelie o anumită idee, ele s-au structurat pe măsură ce s-au scris. Tot ceea ce am scris dincolo ori alături de această idee care m-a condus în alcătuirea unei cărți a rămas pe dinafară și am încercat să acord fiecareia dintre cărțile mele cel puțin o unitate dacă nu neapărat stilistică, măcar a sentimentului și a ideii care a generat-o. De aceea imi este foarte greu de scriu acum pe care aș putea s-o scriu în continuare, ar putea fi diferită fundamental de cea pe care am scris-o pînă acuma! De ce? Pentru că un om nu se schimbă de la o zi la alta, mai ales

nimentele sufletești proprii sau încercarea de a întui, de a surprinde ceea ce este important și dedinoriu în preocupările semenilor mei. Deci, nu cred că se va produce — și nici nu cred că este important să se producă — o ruptură bruscă și oarecum spectaculoasă cu ceea ce am făcut înainte.

REP.: În calitate de director de editură, ce cărți așteptați de la scriitorii noștri contemporani, care ar fi, după opinia dvs., viitoarele teme majore ale literaturii românești postrevoluționare?

V.I.: Vedeti dumneavoastră mereu se vorbește și pe

Convorbire cu poetul VASILE IGNA

un creator nu se schimbă atît de repede! Vorbesc aici de cei care și-au respectat întotdeauna scrisul, care și-au respectat condiția lor de scriitor care și-au respectat bruma de talent pe care au avut-o sau au crezut că o au. Sigur că fără nici o îndoială că ceea ce s-a întimplat cu lumea românească din ultimile decenii, dar și ceea ce s-a întimplat cu lumea românească din lănsat probabil niște urme nu în modul meu de a concepe poezia, dar și de a scrie propriu-zis poezie. Adică au dispărut niște inhibiții, a dispărut acea autocenzură care ne-a marcat pe toți mai mult sau mai puțin profund. Cred că cel puțin din acest punct de vedere poezia mea va fi mai liberă, mai directă poate în exprimare și poate cu act mai puternic asupra cititorului. Zic, poate, pentru că este foarte greu să prevezi cu precizie tot ce se va întimpla în viitor.

REP.: Timpul acesta post-revoluționar pe care-l trăim i-a schimbat poetului Vasile Igna temele propriiei sale creații poetice?

V.I.: Oricum, o ruptură totală de ceea ce am fost și de ceea ce a făcut înainte de Revoluție nu cred că s-a produs și nici nu cred că se va putea produce. Nu am făcut niciodată o poezie legată de o anumită împrejurare. Deci poezia mea nu a fost și nici nu a făcut niciodată apel la evenimentele circumstanțiale, la evenimente

bună dreptate se vorbește că în acești aproape trei ani care au trecut de la revoluție nu au apărut cărți importante, de scriitori importanți români, cărți care, să zicem nu ar fi putut să apară înainte! Vorbesc de cărțile de literatură propriu-zisă, de ficțiune, de roman, de proză scurtă și nu de cărțile de memorialistică, care au putut abia acum să apară pentru că ele reflectau niște momente dramatice din istoria României. Chiar dacă ar fi fost scrise nu ar fi putut fi publicate înainte, deci dacă este vorba strict de literatură, imi este foarte greu să spun cum ar arăta un roman pe care cititorul român de astăzi să-l caute cu interes!

REP.: Vor reuși oare prozatorii contemporani să realizeze un personaj literar care să sintetizeze în biografia sa, epoca pe care o trăiește societatea românească după Revoluția din Decembrie '89?

V.I.: Eu cred că pentru „descrierea” (în ghilimele spun acest lucru) perioadei în care ne găsim, care a trecut din Decembrie '89, este prea devreme să ne așteptăm la o carte semnificativă în acest sens! Scriitorul are nevoie de detașare, de o meditație mai de sus, de o meditație oricum desprinsă de contingent, pentru a judeca cu mijloace artistice această perioadă. Cred că viitoarea carte care ar putea trezi interesul cititorului actual, deci un viitor roman să zicem, ar fi dedicat

tot perioadei pe care am traversat-o aproape 45 de ani de comunism! Însă altfel scrise decât romanele obsedantului deceniu, făcînd apel la resorturile intime ale personalităților și mai puțin la evenimentul propriu-zis! Cred că acesta va fi romanul pe care-l vor căuta cititorii, acel roman care va încerca să explice cu mijloacele literaturii adevărate ce s-a petrecut de fapt cu noi, ca popor și cu omul luat ca individualitate în cei 45 de ani de comunism.

REP.: Se vorbește tot mai mult de necesitatea reconcilierii naționale. Cum ar putea să contribuie literatura noastră la reconcilierea între oameni și partide politice?

V.I.: Sigur că scopul literaturii nu este acela de a face ea reconcilierea națională, eu poate însă să contribuie la împlinirea acestui deziderat. Un scriitor adevărat știe întotdeauna ce are de făcut. Aceasta fără nici o îndoială! El nu a avut nevoie niciodată de sfaturi ale altora, nici de indicații ale altora, el și-a urmat talentul și forța lui de reprezentare a lumii, indiferent de condițiile în care a trăit. Vorbesc de scriitorii autentici, de scriitorii adevărați. Poate că un roman sau o carte care să prezinte, așa cum spuneam mai înainte, ce s-a întimplat cu noi în această perioadă, trebuie să fie una lipsită de patimă, care să fie scrisă cu înțelepciune, cu detașare, care să readucă în oameni speranța, care să readucă în noi încrederea. De fapt noi am fost întotdeauna mai buni decât ne-am arătat, am fost și sîntem mai toleranți decât părem, am fost și sîntem mai doritori să ne cultivăm mințile și inimile! Cred că acestea ar putea să intre într-o carte care să intereseze cititorul român de astăzi. Restul este de văzut, se vor face numai da aproximări, nimeni nu poate da niște rețete, nici soluții, singurii scriitorii adevărați sînt cei care vor dovedi că această perioadă merită reflectată — spun acest cuvînt, iară în sensul lui propriu, — că merită privită cu tot ascuțitul minții, dar cu redobîndirea acestei speranțe, acestei încrederi în om și în lumea românească, în general.

REP.: În final vă rog să transmiteți un gând arădenilor, în mod deosebit foștilor și actualilor dvs. prieteni în ale scrișului, în ale literaturii!

V.I.: Eu cred că nu am fost prieteni, eu cred că am prieteni în continuare la Arad, scriitori pe care-i prețuiesc, pe care încerc să-i ajut atît cît imi permit puterile, și cît imi permit condițiile obiective în care ne desfășurăm activitatea; sînt oameni pe care i-am publicat și, cu siguranță, dacă voi mai fi la conducerea acestei edituri o să o fac și de acum înainte!

REP.: Vă mulțumesc!

V.I.: Și eu vă mulțumesc!

SPORT

Foto-reportaj sentimental de la Moneasa

Un cantonament numit SPERANȚĂ

Nu se mai poate concepe performanță fără o pregătire centralizată. Iată de ce, grupările sportive arădene, cu pretenții, s-au refugiat în liniștea stațiunilor pentru a-și organiza noul sezon competițional.

Zeci de ore de efort fizic, transpirații peste transpirații, o luptă crincenă cu scurgerea implacabilă a timpului, grăbit la întâlnirea cu ora H, când se dă seama adevăratei valori.

Cantonamentul, această dură și nevăzută față a performanței sportive, devine placă turnantă a speranțelor noastre.

Iată de ce, ca oameni moderni, pentru care sportul este un mod de viață, să ne abatem măcar pentru câteva clipe atenția și gândul asupra sportivilor noștri, reînțorși, de curind, dintr-un cantonament numit SPERANȚĂ.

MOTORUL ARAD

Va juca în campionatul 1992/1993 în seria a IV-a a diviziei B de fotbal.

LOTUL DE JUCĂTORI: Tașoș, Bureți, Arhile, Vișan, Bocoș, Husar, Dehelean, Grepan, Medve, Dolha, Cristea, Berar, Pleșu, Cernatari, Pantiș, Sinescu II, Albu și Marinescu.

ANTRENORI: L. Ghiță (principal) și B. Bizău (secund).

ORGANIZATOR: Dumitru Cernatari.

ADRESA CLUBULUI: Calea Timișoarei. Telefon: 15719.

În prima etapă din tur, Motorul va întâlni, în deplasare la Tg. Mureș, pe Electromureș.

VICTORIA TRICOTAJE INEU

Secretarul clubului, domnul Teodor Jușcă, ne informează cu privire la componența lotului care va începe, în curind, noul sezon competițional de fotbal, în divizia C.

JUCĂTORI: Irimia (UTA), Țica, Paraschiv, Rusan, Rodeanu, Șoptoreanu, Duma, Tulcan, Malacu, Gae, Stan și Leucuța (ambii de la Metalul Ineu), Panda, Buzna, Țica II, Hopitea și Mihăicuța.

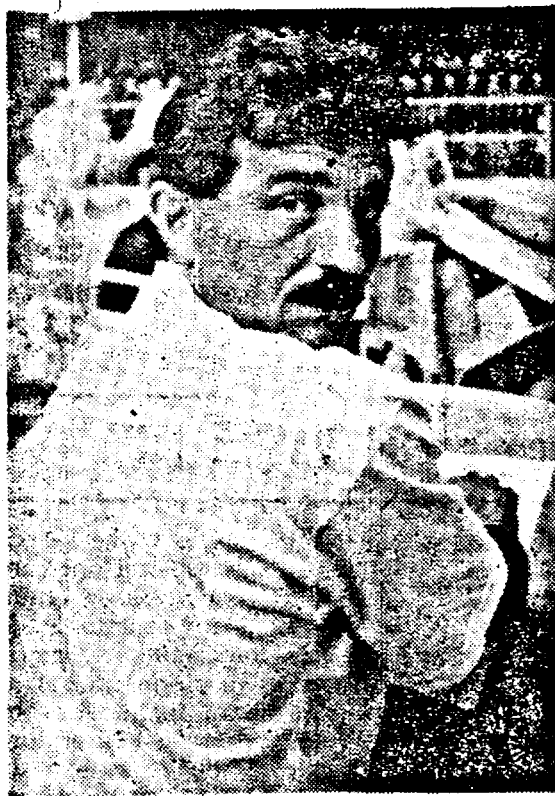
ANTRENORI: prof. Ioan Palcu (principal) și Ioan Pintilie (secund).

PREȘEDINTE: Paul Flueraș.

Stimulați și de turneul efectuat în această vară în Franța, jucătorii de la Victoria Tricotaje Ineu și-au propus ca obiectiv, în viitorul campionat, ocuparea unuia din primele cinci locuri.

Pagină realizată de
DAN PĂRVULESCU

Foto: Romana Dănilă

RÎNDUL I VERTICAL ● F. C. „ARIS” — gata pentru un start lansat în divizia B de fotbal ● Exantrenorul UTei Ionuț Popa, privind înapoi cu minie, dar și cu speranța revenirii asupra sancțiunilor dictate de F.R.F. ● Jucător arab la UTA? Nu. Chiar și travestit, Marius Țucudean este ușor de recunoscut ●

RÎNDUL II VERTICAL ● Prezență inedită pe aleile Monesei: Diana Ciupe, Cristina Draica, Lorena Filimon și Corina Latco, componente ale echipei feminine de baschet Comstar — Universitatea Arad, vicecampionă națională ● Peste câteva minute, un nou antrenament în cantonamentul de la Moneasa al echipei de fotbal UTA. De la stînga la dreapta: Grădinaru, Slave, Stuparu, Burtea, Tîrțău, Stănescu și Radu George ● În atelierile de forță organizate în fața vilei „Magnolia”, handbaliștii de la „Aris” își încarcă de zor bateriile. Amintirea diviziei „A” este stimulentă și stîrnește ambiții ● Gavril Birău și Petre Șchiopu, tandemul tehnic pe umerii căruia apasă responsabilitatea renașterii lui „F.C. ARIS” ●